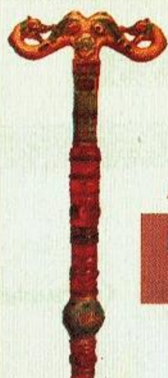

Foaia Diecezană

PERIODIC DE CULTURĂ ŞI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ
EDITAT DE EPISCOPIA CARANSEBEŞULUI

SERIE NOUĂ, Anul VIII, Nr. 1-2 (83-84), Ianuarie - Februarie 2 0 0 2
ISSN 1223–9461

Fondată în 1886
Episcop
IOAN POPASU

Din *Mineiul* pe luna februarie:

Cercetaţi Scripturile, precum a zis în Evanghelii Hristos Dumnezeul nostru; că într-însele îl vom afla pe Dânsul născut şi înfăşat, în iesle pus şi cu lapte hrănit, tăiere-împrejur primind şi de Simeon fiind purtat, nu ca închipuire şi nici ca nălucire, ci cu adevărat precum lumii S-a arătat. Către Care să strigăm: Cel ce eşti mai înainte de veci, Doamne, slavă Ţie!

Cel ce este purtat pe heruvimi şi este lăudat de serafimi, astăzi fiind adus în dumnezeiescul Templu, după Lege, şade ca pe un scaun în braţele bătrânului; şi de la Iosif primeşte daruri vrednice de Dumnezeu, o pereche de turturele, adică neprihănita Biserică şi poporul cel nou, cel ales din păgâni; şi doi pui de porumbel, ca un începător al Legii celei vechi şi al celei noi. Iar Simeon primind sfârşitul făgăduinţei făcute lui, bine cuvântând pe Fecioara Maria, Născătoarea de Dumnezeu, semnele pătimirii sale mai înainte le-a spus; şi de la Domnul a cerut liberare, strigând: acum liberează-mă, Stăpâne, precum mai înainte mi-ai făgăduit; că Te-am văzut pe Tine, Lumina cea mai înainte de veci, Domnul şi Mântuitorul poporului celui numit cu numele Tău.

(fragmente ale *Vecerniei Praznicului Întâmpinării Domnului*)

Colectivul redacţional:
Preşedinte: – P.S. Dr. LAURENŢIU STREZA
Episcopul Caransebeşului
Consilier editorial: – Prof. Daniel Aron Alic
Membri: – Prot. Dr. Vasile Petrica
– Pr. Prof. Dr. Sorin Cosma
– Pr. Prof. Drd. Ionel Popescu
– Pr. Teodor Dănuţ Coste
Tehnoredactor: – ing. Cristian Frenţiu

Tehnoredactare computerizată şi tipărire:
TIPOGRAFIA DIECEZANĂ
1650 – CARANSEBEŞ
Str. Mihai Viteazul nr. 11
tel.: 055/516412, fax: 055/516402
e-mail: episcop@cs.ro

CTITORI ŞI BINEFĂCĂTORI AI CATEDRALEI EPISCOPALE CARANSEBEŞ 2001-2002

Cont: 2511.1–39.1/ROL — B.C.R. Caransebeş

Nr. crt.	Numele şi prenumele	Suma (lei)
910	Parohia Milcoveni	900.000
911	Pr. Ţunea Mihai	8.000.000
912	Parohia Rugi	939.000
913	Parohia Sacu	1.000.000
914	Neda Remus — Caransebeş	200.000
915	Mărţuică Silvia Vialis — Caransebeş	200.000
916	Parohia Socolari Potoc	735.000
917	Senator Ioan Guga	5.000.000
918	Parohia Borlova	1.200.000
919	Madincea Iulian	200.000
920	Parohia Băile Herculane	720.000
921	Pr. Grozăvescu Constantin	500.000
922	Gălăţean Lavinia	1.000.000
923	Parohia Slatina-Nera	1.000.000
924	Seiman Gheorghe — Constantin Daicoviciu	540.000
925	S.C. Caraş	10.000.000
926	Dr. Olariu Filaret şi Oprica	2.000.000
927	Liceul Teoretic Bozovici	500.000
928	Parohia Zăvoi	500.000

(continuare în numerele următoare)

IX
EXPLICAREA SFINTEI LITURGHII
A. PROSCOMIDIA

5. Veşmintele liturgice

Pentru a putea săvârşi rânduiala Proscomidiei, preotul trebuie să îmbrace toate veşmintele liturgice corespunzătoare treptei sale. Nu este permisă săvârşirea acesteia numai cu epitrahilul, sau cu toate veşmintele dar fără felon, cum fac unii slujitori din comoditate sau dintr-o motivaţie practică. De aceea, înveşmântarea slujitorului Sfintei Liturghii trebuie să aibă loc fie la începutul Utreniei, fie în timpul acesteia, cu condiţia de a rămâne însă timp suficient până la începerea Sfintei Liturghii, pentru săvârşirea Proscomidiei şi a pomenirilor din cadrul acesteia. Preoţii coliturghisitori se pot îmbrăca cu toate veşmintele numai înainte de începerea Sfintei Liturghii.

Îmbrăcarea veşmintelor liturgice este precedată de rânduiala pregătitoare, numită *„luarea vremii"*, prima din mijlocirile Sfintei Liturghii, pe care săvârşitorul văzut o face pentru sine, cerând iertare pentru greşelile sale şi întărire de sus, conştient fiind de nevrednicia sa în faţa măreţiei şi sublimităţii tainei la care este chemat.

În cazul Liturghiei arhiereşti, preoţii slujitori se îmbracă mai înainte cu toate veşmintele, după ce au făcut rânduiala pregătitoare, pentru a-l întâmpina cu toţii pe arhiereu la intrarea în biserică.

Arhiereul primeşte mantia şi cârja, intră în sfântul locaş şi se opreşte în mijlocul acesteia, înconjurat de preoţi şi diaconi, pentru a săvârşi pentru sine *„luarea vremii"*. Apoi dă *binecuvântarea mică* pentru începerea rânduielii pregătitoare, iar diaconii continuă cu rugăciunile începătoare şi troparele de umilinţă. Arhiereul se închină apoi la *icoanele împărăteşti*, rostind mai întâi la icoana Mântuitorului o rugăciune de preamărire şi de mijlocire, adresată Celui care prin răstignirea cu Trupul pe cruce a izbăvit din robia vrăjmaşului neamul omenesc, zicând: *„Preacuratului Tău chip ne închinăm, Bunule, cerând* ***iertare greşelilor noastre****, Hristoase Dumnezeule..."*. În faţa icoanei Maicii Domnului, nădejdea şi mijlocitoarea noastră, cea *„de-a pururea"*, zice: *„Ceea ce eşti izvorul milei, învredniceşte-ne pe noi milostivirii, Născătoare de Dumnezeu; caută spre poporul cel păcătos..."*.

Continuă închinarea la celelalte icoane de pe iconostas (icoana hramului şi cealaltă icoană), iar apoi la icoana praznicului, rostind troparele sau condacele sfinţilor zugrăviţi.

Rânduiala se încheie cu rugăciunea săvârşitorului pentru sine şi otpustul. Conştient că Sfânta Liturghie este o lucrare dumnezeiască, iar slujba sa de săvârşitor văzut al Jertfei euharistice poate să fie o judecată şi o osândire a nevredniciei sale, în faţa sfântului şi înfricoşătorului altar, cere întărire şi putere de sus, zicând: *„Doamne, trimite mâna Ta din înălţimea Sfântului Tău locaş şi mă întăreşte spre slujba ce-mi este pusă înainte, ca, neosândit stând înaintea înfricoşătorului Tău altar, să săvârşesc Jertfa cea fără de sânge. Că a Ta este puterea şi slava în vecii vecilor. Amin."*

Urmează apoi *înveşmântarea*, în sfântul altar. Pentru fiecare veşmânt liturgic, după ce este binecuvântat şi sărutat, se rosteşte câte o rugăciune corespunzătoare cu semnificaţia lui mistică. Diaconul primeşte binecuvântarea veşmintelor sale de la episcop sau preotul slujitor.

Primul veşmânt, comun tuturor treptelor ierarhice, este ***stiharul*** (στοιχάριον – *stiharion* în forma unei cămăşi lungi, cu mânici largi, care acoperă tot trupul, având la gât, la mânici şi la poale, ca ornament, o bordură din fir, numită *stih,* de unde îi provine şi numele. Stiharul preotului şi al episcopului sunt confecţionate din material mătăsos, fin, iar cel al diaconului din material plin şi brodat, fiind piesa lui principală. La îmbrăcarea stiharului se rosteşte următoarea rugăciune biblică: *„Bucura-se-va sufletul meu întru Domnul că m-a îmbrăcat în veşmântul mântuirii şi cu haina veseliei m-a împodobit; ca unui mire mi-a pus cunună şi ca pe o mireasă m-a împodobit cu podoabă"* (Isaia 61, 10).

Această formulare biblică, pusă în legătură cu îmbrăcarea stiharului, exprimă măreţia slujirii liturgice la care este chemat săvârşitorul văzut al celor sfinte, cât şi strălucirea înveşmântării cereşti pe care acesta o primeşte de la Domnul. Culoarea albă a stiharului simbolizează, mai întâi, strălucirea Dumnezeirii, curăţia şi lumina lui Hristos, Căruia I se slujeşte, strălucirea şi curăţia îngerilor împreună-slujitori cu noi, dar şi curăţia spirituală de care trebuie să dea dovadă persoanele sfinţite care liturghisesc.

A doua piesă specifică veşmintelor diaconeşti este ***orarul*** (ὡράριον – *orarion*), o fâşie îngustă şi lungă, din acelaşi material cu stiharul, frumos brodat şi care îl înconjură pe diacon pe sub subsuoara dreaptă, atârnând pe umărul stâng, în faţă şi în spate. Cu partea din faţă a orarului, prinsă cu mâna dreaptă, diaconul îndeamnă pe credincioşi la rugăciune. După unii, numele de orar ar proveni de la latinescul *oro, orare* (a se ruga). La îmbrăcarea lui, diaconii rostesc imnul îngeresc: *„Sfânt, sfânt, sfânt, Domnul Savaot"* (Isaia 4, 3), orarul simbolizând aripile îngereşti, iar slujirea liturgică diaconească o slujire împreună cu oştile de sus.

Mânecuţele (ἐπιμανίκια – *epimanikia*) sunt veşminte comune celor trei trepte ierarhice, având şi un rol practic de a strânge mânicile largi ale stiharului. După Sfântul Simion al Tesalonicului, ele simbolizează legăturile cu care I-au fost legate mâinile Mântuitorul spre a-L duce la judecată, dar şi „lucrarea lui Dumnezeu ce atotfăcătoare" (Pr. Prof. Ene Branişte, *Liturgica generală,* Buc., 1993, p. 616). Astfel, formula biblică rostită la punerea mânecuţei drepte exprimă puterea de sus cu care se îmbracă slujitorii lui Dumnezeu, pentru întărirea lucrului mâinilor lor: *„Dreapta Ta, Doamne, s-a proslăvit întru tărie; mâna Ta cea dreaptă, Doamne, a sfărâmat pe vrăjmaşi şi, cu mulţimea slavei Tale, ai zdrobit pe cei potrivnici* (Ieşire 15, 6-7)." Iar verşetul 73 din psalmul 115: *„Mâinile Tale m-au făcut şi m-au zidit; înţelepţeşte-mă şi mă voi învăţa poruncile Tale"*, rostit la mânecuţa stângă, exprimă legătura slujitorului cu Creatorul a toate, în împlinirea poruncilor dumnezeieşti. ⇨

⇨ ***Epitrahilul*** (ἐπιτραχήλιον – *epitrahilion* = peste grumaz) este un veşmânt fără de care nu se poate săvârşi nici o lucrare sfinţitoare, fiind specific costumului liturgic *preoţesc* şi *arhieresc*. După mărturia aceluiaşi mare comentator liturgic, Sfântul Simeon al Tesalonicului, epitrahilul provine din orarul diaconului, pus în jurul grumazului, ca un jug, cele două laturi unindu-se cu timpul, şi exprimă puterea sacerdotală deplină, pentru cei ce slujesc Sfintele Taine. *„Fără epitrahil – spune Sfântul Simeon – nici o taină să nu se săvârşească. Iar de se va întâmpla să fie de trebuinţă a se face vreo taină... şi nu se va găsi epitrahil, atunci (preotul), spre a nu rămâne lucrarea nefăcută, blagoslovind să-şi puie brâul sau o bucată de funie ori de pânză, ca un epitrahil, şi astfel să săvârşească taina"* (*Ibidem*, p. 617).

Epitrahilul simbolizează atât puterea harului divin care se revarsă asupra săvârşitorilor celor sfinte, dar şi jugul şi responsabilitatea slujirii lui Hristos, pe care aceştia şi-au asumat-o prin Taina Hirotoniei, semnificaţie exprimată şi de formula rostită la îmbrăcarea acestui veşmânt: *„Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce varsă harul Său peste preoţii Săi, ca mirul pe cap, ce se pogoară pe barbă, pe barba lui Aaron, ce se pogoară pe marginea veşmintelor lui"* (Ps. 132, 2-3).

Brâul (ἡ ζώνη – *i zoni*) este veşmântul care încinge mijlocul preotului sau arhiereului, peste stihar şi epitrahil, simbolizând atât puterea de sus care întăreşte pe cel ce slujeşte, dar şi păzirea acestuia pe calea fără prihană, după cuvântul psalmistului, rostit la îmbrăcarea acestui veşmânt: *„Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce mă încinge cu putere şi a făcut fără prihană calea mea, Cel ce întocmeşte picioarele mele ca ale cerbului şi peste cele înalte mă pune"*(Ps. 16, 35-36).

Felonul (φελώνιον – *felonion*) este veşmântul specific costumului preoţesc şi are forma unei pelerine, cu o singură deschizătură, prin care se introduce capul, acoperind umerii şi tot trupul. Potrivit versetului din psalm, rostit la îmbrăcarea lui: *„Preoţii Tăi, Doamne, se vor îmbrăca întru dreptate şi cuvioşii Tăi întru bucurie se vor bucura, totdeauna..."* (Ps. 131, 9), felonul simbolizează puterea dumnezeiască atotcuprinzătoare care îmbracă pe slujitorii lui Dumnezeu. Felonul aminteşte şi de hlamida cu care a fost îmbrăcat şi batjocorit Mântuitorul de către soldaţi în timpul patimilor Sale. Culoarea albă şi frumuseţea veşmântului exprimă slava şi lumina dumnezeiască pe care o reflectă slujirea preoţească şi de care ne împărtăşim în cadrul serviciului divin, dar şi curăţia şi sfinţenia de care trebuie să dea dovadă cei ce îmbracă aceste veşminte (*Ibidem*, p. 618-620).

Felonul, folosit o vreme şi de arhierei, a fost înlocuit în costumul arhieresc de ***sacos*** (σάκκος – *sacos* = sac), un veşmânt în formă de sac, cu mânici largi şi care se încheie pe sub umeri, până jos, cu nasturi în formă de clopoţei, care simbolizează cuvântul lui Dumnezeu pe care trebuie să-l vestească episcopul, iar numărul lor de12 aminteşte de Sfinţii Apostoli. Faţă de simbolismul felonului, preluat, la fel ca şi formula de înveşmântare, în care s-au înlocuit termeni, în loc de „Preoţii...", „Arhiereii Tăi...", sacosul închipuie şi cămaşa lui Hristos, pentru care s-au aruncat sorţi.

Peste sacos, împrejurul gâtului, arhiereul îmbracă ***omoforul*** (ὠμοφόριον – *omoforion* = purtat pe umăr), care simbolizează firea omenească purtată, ca pe oaia cea pierdută, pe umeri de Blândul Mântuitor, după cum precizează formula rostită la îmbrăcarea veşmântului: *„Pe umeri ai luat, Hristoase, firea noastră cea rătăcită şi înălţându-Te ai dus-o pe ea lui Dumnezeu Tatăl".*

La anumite servicii liturgice, când nu îmbracă stiharul şi sacosul, arhiereul poartă **mantia** (μανδύον – *mandion*), o pelerină bogată, care se încheie la gât şi în faţă cu câte două tăbliţe brodate, fiind împodobită pe laturi cu benzi, numite râuri. Mantia simbolizează, după Sfântul Simeon al Tesalonicului, darul lui Dumnezeu cel acoperitor, iar râurile închipuind mulţimea învăţăturilor izvorâte din Vechiul şi Noul Testament. Tăbliţele de la gât închipuiesc tablele Legii Vechi, iar cele de jos cele două Testamente, unite prin Hristos (*Ibidem*, p. 621-624).

În costumul arhiereului intră şi anumite ornate sau insigne:

— **Mitra** (μίτρα – *mitra* = coroană), care se pune pe cap, cu rugăciunea: *„Pus-a Domnul coroană de pietre scumpe pe capul tău, viaţă ai cerut de la Dânsul şi îţi va da ţie lungime de zile în veacul veacului"* (Ps. 20, 3-4). Aceasta simbolizează cununa de spini a Mântuitorului;

— **Bederniţa** sau epigonatul (ἐπιγονάτιον – *epigonation* = sub genunchi), sub formă de romb, care se leagă sub coapsa dreaptă şi simbolizează sabia Duhului (cf. Efes. 6, 17), după formula rostită pentru îmbrăcarea ei: *„Încinge sabia ta peste coapsa ta, Puternice..."* (Ps. 44, 4);

— **Engolpionul** (ἐγκόλπιον – *encolpion* = la sân) este un medalion cu icoana Mântuitorului sau a Maicii Domnului, pe care îl poartă la gât, ca semn al arhieriei, simbolizând pecetea şi mărturisirea credinţei cea din inimă;

— **Crucea pectorală** (ὁ σταυρός – *o stavros*) este simbolul crucii lui Hristos şi semn al biruinţei;

— **Cârja** (ὁ ῥάβδος – *o ravdos*), simbolul autorităţii pastorale, este un baston care are la capul de sus doi şerpi îndreptaţi spre un glob, cu o cruce deasupra lui. Şerpii simbolizează înţelepciunea pastorală a arhiereului, iar globul este pământul mântuit de crucea lui Hristos;

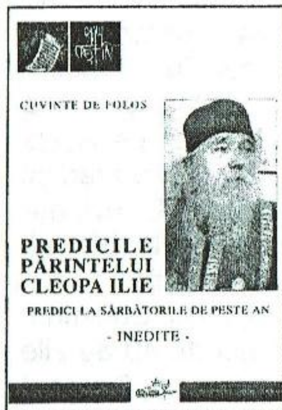
— **Dicherul** şi **Tricherul** sunt două sfeşnice cu două şi trei braţe, folosite la slujbele arhiereşti, simbolizând cele două firi ale Mântuitorului, dumnezeiască şi omenească, şi cele trei persoane ale Sfintei Treimi (*Ibidem*, p. 625-629; vezi şi Pr. Ene şi Ecaterina Branişte, *Dicţionar enciclopedic de cunoştinţe religioase*, Ed. Diecezană, Caransebeş, p. 538-542).

După îmbrăcarea veşmintelor urmează *spălarea mâinilor*, ca semn al curăţiei sufleteşti şi trupeşti cerută slujitorilor Sfintei Liturghii, rostindu-se rugăciunea: „Spăla-voi între cei nevinovaţi mâinile mele..." (Ps. 25, 6-12).

✠ *Dr. Laurenţiu Streza,*
Episcopul Caransebeşului

PREDICĂ LA PRĂZNUIREA ÎNTÂMPINĂRII DOMNULUI

... Nichifor Calist, un istoric bizantin din secolul XIV, spune: Arhanghelul Gavriil s-a arătat sfântului şi dreptului Simeon şi i-a spus că nu va muri până ce nu va vedea pe Hristos Domnul.

Iar marele istoric Egesip descrie mai pe larg istoria acestui praznic, zicând: De la zidirea lumii şi până la moartea lui Avraam au trecut 3.407. În vechime, adică de la Set până la Avraam, oamenii trăiau foarte mult, cum a trăit Adam 930 de ani, cum a trăit Matusalem 969 de ani, Set 812 ani şi Eva 950. Dar după aceea, a început să scadă viaţa omului; înainte de potop, a zis Dumnezeu să fie anii omului 120, iar pentru cei drepţi numărul acesta a fost întrecut. Pentru că îl vedem pe Avraam că trăieşte 175 de ani. Deci de la Adam până la Avraam a scăzut viaţa omului cu 755 de ani. De la Avraam şi până la împăratul Ptolemeu Filadelf, când trăia şi Sfântul Simeon Bătrânul, au trecut 1700 ani (*Prolog*, februarie). Şi în timpul acestui împărat Ptolemeu, care trăieşte cu 283 de ani înainte de venirea Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, s-a întâmplat un mare eveniment cu Sfânta Scriptură. Atunci s-a făcut traducerea ei din limba evreiască în cea elinească, numită *Septuaginta*, pentru că a fost tâlcuită de 70 de mari cărturari, pe care împăratul Ptolemeu Filadelf i-a pus să tâlcuiască Scriptura, deoarece evreii erau în robia lor. Şi între aceşti 70 de bărbaţi care au tâlcuit Dumnezeiasca Scriptură a fost şi Sfântul Simeon Bătrânul, care pe vremea aceea avea 77 de ani. Şi s-a împărţit Biblia, după cum spune istoricul Egesip, în 70 de părţi, iar fiecare cărturar şi preot, care era pus la tâlcuirea *Scripturii*, avea o parte a ei. Deci unul tâlcuia *Facerea*, altul *Ieşirea*, altul *Numerii*, altul *Deuteronomul* şi altul *Cărţile Regilor*, şi celelalte care urmează în *Scriptură*. Iar sfântului şi dreptului Simeon (care, cum am spus, era bătrân de 77 de ani) i-a căzut să traducă pe Sfântul Prooroc Isaia, care vorbeşte de naşterea Mântuitorului din Fecioară. Şi traducând el, a ajuns la locul unde Duhul Sfânt spune prin gura acestui prooroc: „Iată, Fecioara în pântece va lua şi va naşte fiu şi vor chema numele lui Emanuil" *(Isaia* 7, 13), care se tâlcuieşte: „Cu noi este Dumnezeu".

Şi acest om, cu toate că era sfânt şi cărturar mare, când a auzit acest cuvânt din *Scriptură*, s-a îndoit: Cum poate o fecioară să nască? Că fecioara nu poate să nască, fără numai femeia care a trăit cu bărbat, numai aceea poate să nască. Şi şi-a zis în mintea lui, ca om, că locul care s-a pus mai înainte de el în *Scriptură* nu e bun. Şi şi-a luat, fiindcă fiecare tâlcuia în cămăruţa lui, exemplarele *Scripturii*, ce se scriau atunci pe piele de viţel sau pe piele de ied. Şi a luat Sfântul Simeon cuţit şi a ras de pe membrană textul acela: „Iată, Fecioara în pântece va lua..." şi a scris după mintea lui altceva: „O tânără tăinuită de bărbatul său va lua în pântece" (cuvânt la *Mineiul lui februarie}.*

Câtă hulă era aici: dintr-o fecioară făcuse o femeie care a căzut pe ascuns de bărbatul ei! Şi a scris aşa, că i s-a părut lui că aşa trebuie să fie: o tânără care fără ştirea bărbatului a trăit cu altul poate să nască, măcar că nu-i femeia acelui bărbat, dar fecioară să nască nu se poate. Asta-i mintea omului, dar nu a lui Dumnezeu. Şi fiindcă era seară, s-a dus să se odihnească. Şi când a venit dimineaţa în camera sa, unde avea de lucru, a găsit scris din nou, mai frumos: „Iată, fecioara în pântece va lua...". Şi s-a minunat întrebându-se: Cine a intrat noaptea asta la mine şi mi-a şters scrisul şi a scris altfel decât am scris eu? Şi a ras a doua oară de pe membrană cuvântul cel hotărât de Duhul Sfânt: „Iată, Fecioara..." şi scris: „O tânără tăinuită de bărbatul său...". Şi a tradus mai departe, până seara, şi atunci i-a zis gândul: „Lasă că am să încui cămara, am să pun lacăt, să vedem cine o să intre să mai poată şterge ceea ce am scris eu!". Şi s-a dus să se odihnească. Şi când a venit, a treia zi, a găsit a doua oară, mai luminat şi mai frumos: „Iată, Fecioara în pântece va lua..."; şi s-a speriat, căci ştiuse uşa încuiată, şi şi-a zis: „Cine a putut să şteargă acest text pe care l-am şters eu şi să scrie iar cum era scris înainte?". Şi a îndrăznit şi a treia oară să şteargă, şi atunci l-a prins de mână Arhanghelul Gavriil, iar el a căzut cu

cutremur la pământ: „Stai, Simeoane! Au ţi se pare că acest lucru este cu neputinţă la Dumnezeu? Adică Dumnezeu, Care a făcut pe femeie din bărbat la început fără de femeie — că Adam a născut femeie din coasta lui fără amestecare de femeie —, nu poate să scoată bărbat din fecioară fără de bărbat şi fără să-şi strice peceţile feciorei ei? Deci, pentru că n-ai crezut cuvântul Domnului, care se va împlini la vremea lui, iată vei trăi şi n-ai să mori până ce n-ai să vezi cu ochii tăi pe Hristosul Domnului şi până n-ai să-L pipăi cu mâinile tale". Şi s-a dus Arhanghelul Gavriil de la dânsul.

Şi era Simeon atunci, cum v-am mai spus înainte, de 77 de ani. Şi de la faraonul Ptolemeu Filadelf şi până la venirea Domnului au trecut 283 de ani. Aceştia şi cu 77 fac la un loc 360 de ani. Atâta a trăit Simeon Bătrânul. Şi era o spaimă în Ierusalim, că atâtea rânduri de oameni muriseră şi lumea se minuna că omul acesta trăieşte, nu după legile firii, ci după minunea lui Dumnezeu. Că el era legat şi nu spunea la nimeni taina ce-a văzut-o.

Dar toţi cărturarii legii vechi ştiau că el trăieşte de 360 de ani, într-un timp când nimeni n-a mai trăit atâta. Că v-am spus că de la Adam până la Avraam au scăzut 755 de ani din viaţa omului şi a rămas Avraam cu 175 de ani. Şi Isaac a trăit 182, iar Iacov 147 de ani. Iar de la Avraam până la David, timp de 839 de ani, a mai scăzut 100 de ani din viaţa omului şi Duhul Sfânt a hotărât prin gura lui David: „Zilele anilor noştri sunt şaptezeci de ani; iar de vor fi în putere, optzeci de ani... „ (*Psalmul* 89, 10–11).

Va să zică Sfântul Simeon Bătrânul trăieşte după ce Duhul Sfânt a hotărât prin gura lui David să trăiască oamenii 70 de ani, iar de vor fi în putere, 80. Şi după alcătuirea firii, unii din ei trăiesc şi astăzi până la 130–140, dar mai mult nu. Deci minune mare era să vezi un om de 360 de ani, în timpul de la David până la Hristos, împăratul Ptolemeu trăind cam la 600 de ani după David.

Şi iată cum a luat fiinţă, praznicul de astăzi. Acestui Sfânt Simeon, pe care l-a legat Dumnezeu prin graiul Arhanghelului Gavriil să nu moară până ce nu va vedea pe Hristosul Domnului, îi spuneau la Templul din Ierusalim, şi cărturarii, şi arhiereii, „Simeon cel fără de moarte", pentru că credeau că nu va mai muri. Şi-l întrebau: „Până când ai să trăieşti tu?". Iar el spunea: „Până când va voi Domnul". Dar nu spunea taina, că l-a legat pe el Domnul.

Iar când a venit Prea Sfântul nostru Dumnezeu cu trup, Cel ce s-a născut din Prea Curata Fecioară Maria, la 40 de zile în biserică, după rânduiala legii evreieşti, să aducă jertfă de curăţire două turturele sau doi pui de porumbel, acest om sfânt şi drept — căci spune Evanghelia de azi că era drept şi temător de Dumnezeu — a venit în biserică, îndemnat fiind de Duhul. Duhul Sfânt i-a zis lui Simeon: „Bătrâne care eşti legat de ciolanele astea vechi, du-te acum în biserică şi vezi pe Acela despre Care, cu 283 de ani în urmă, nu credeai că se va naşte din Fecioară! Du-te şi-L vezi, du-te şi-L ia în braţe, şi te dezleagă de la Dânsul, că El te-a legat, prin Arhanghelul Gavriil!".

Şi s-a dus Simeon în Templul lui Solomon. Acolo erau mii de evrei cu prunci de 40 de zile pentru curăţire. Dar venind bătrânul Simeon, gârbov şi foarte plecat, cu vederea şi auzul slăbite, s-a făcut de unde era Maica Domnului — între atâtea mii de femei şi bărbaţi — o rază de lumină ca soarele. Şi pe acea rază de lumină el a mers până la Maica Domnului. Iar Mântuitorul strălucea în braţele Maicii Domnului ca fulgerul. Şi când L-a văzut bătrânul Simeon, L-a luat în braţe şi cu lacrimi a spus: „Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpâne, după Cuvântul Tău în pace", adică acum dă-mi, Doamne, drumul să mă duc cu linişte în cealaltă lume, „că văzură ochii mei mântuirea Ta". Căci Tu ai venit să mântuieşti lumea, „că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feţii tuturor popoarelor...".

Auzi, n-ai venit să mântuieşti numai pe evrei, ci pe toate popoarele lumii! Şi a mai zis: „... lumină spre descoperirea neamurilor"; adică prin acest Prunc se va descoperi lumina la toate popoarele pământului. Şi la urmă a zis: „... şi slavă .poporului tău Israil", pentru că după trup Mântuitorul se trage din neamul lui David şi al lui Avraam, deci din neamul evreiesc. Şi este slavă pentru poporul acela.

Şi zicând aceasta, bătrânul s-a risipit acolo în biserică. Şi osemintele lui le-au îngropat lângă biserică şi le-a adus împăratul roman mai târziu la Constantinopol.

Cuvinte de folos: **PREDICILE PĂRINTELUI CLEOPA ILIE.**
Predici la sărbătorile de peste an
– *inedite* –
Editura *CHRISTIANA*, p.197–201.

Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creştinilor

În Evanghelia de la Ioan se relatează despre rugăciunea pe care Mântuitorul Iisus Hristos a rostit-o către Dumnezeu Tatăl, în care se roagă pentru apostoli şi pentru toţi cei care vor crede în cuvântul Lui, ca *să fie una,* pentru ca lumea să creadă că într-adevăr El este Fiul lui Dumnezeu trimis ca să mântuiască lumea (Cf. *In.* 17, 1–26).

Ne punem întrebarea: Au respectat creştinii această poruncă sfântă a Mântuitorului? O scurtă incursiune în istoria bimilenară a Creştinismului ne va da răspunsul cel mai potrivit. Primele disensiuni între creştini au apărut încă de pe vremea sfinţilor apostoli cu privire la cererea creştinilor proveniţi din rândul iudeilor ca toţi cei care vor crede în învăţătura creştină să respecte şi Legea lui Moise. Pentru clarificarea lucrurilor s-a întrunit la Ierusalim un sinod apostolic (o adunare a apostolilor şi a preoţilor hirotoniţi de ei) care au stabilit că nu este nevoie de respectarea Legii Mozaice pentru mântuire, căci aceasta se realizează prin harul Domnului Iisus Hristos (Cf. *F. Ap.* 15).

În primul mileniu creştin, după modelul Sinodului Apostolic de la Ierusalim, atunci când în cadrul Bisericii creştine au apărut disensiuni în ceea ce priveşte mărturisirea credinţei în Iisus Hristos, reprezentanţii Bisericii (ierarhie şi credincioşi) s-au întrunit în astfel de sinoade pentru a *se ruga, a analiza şi a promulga* prin hotărârile lor ce trebuie să creadă credincioşii în legătura cu învăţătura creştină. Aşa sunt cunoscute cele 7 Sinoade Ecumenice (a toată lumea) care s-au ţinut între anii 325–787, stabilindu-se pentru totdeauna care este dreapta învăţătură creştină.

Dar răul dezbinării nu a fost înlăturat. Spre sfârşitul primului mileniu au apărut neînţelegeri (mai ales sub aspect juridic-administrativ) între Scaunul Apostolic de la *Roma* şi cel de la *Constantinopol*, care au culminat cu marea *schismă* de la anul *1054*, Biserica creştină fiind despărţită în două: Biserica Ortodoxă care cuprindea partea de răsărit a lumii creştine de atunci şi Biserica Romano-Catolică care cuprindea partea occidentală a lumii creştine.

Între anii *1517–1519* a apărut o nouă disensiune în cadrul Bisericii Occidentale, producându-se o nouă ruptură prin *Reforma protestantă iniţiată de Martin Luther*. De fapt, el vroia să ia o atitudine împotriva unor abuzuri în cadrul Bisericii din Apus. Problemele politice ale vremii au contribuit şi ele în mare măsură la problemele religioase, şi dezbinarea s-a produs. Între învăţăturile propovăduite de *Martin Luther* au fost şi acelea că numai **credinţa** *(Sola fide)* este necesară pentru mântuire, că numai **Sf. Scriptură** *(Sola Scritura)* este izvor autentic al Revelaţiei Divine, că *Duhul Sfânt luminează pe orice credincios în interpretarea Cuvântului lui Dumnezeu din Sf. Scriptură (Sola gratia).* Toate acestea au dat naştere *subiectivismului religios,* care a dus la noi dezbinări: *Biserica Calvină* şi *Biserica Anglicană. Liberul arbitru* în interpretarea Sf. Scripturi a dat apoi naştere la noi şi noi dezbinări, până în ziua de astăzi. După ultimele informaţii, astăzi ar fi peste *5000* de *„bisericuţe"* şi *„secte"*, fiecare pretinzând că adevărul este de partea sa şi că numai aceia care trec la comunitatea respectivă se vor mântui. Adevărul dumnezeiesc nu poate să fie decât unul singur, acela descoperit de Mântuitorul Iisus Hristos, pentru că numai El a spus: *„Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa"* (*In.* 14, 6).

Aşa a apărut pe la jumătatea *sec. XIX-lea* iniţiativa din partea Bisericii protestante şi anglicane *necesitatea de a se încerca refacerea unităţii creştine*. Cu timpul la această iniţiativă au aderat şi *Bisericile Ortodoxe* şi *Biserica Romano-Catolică*, luând fiinţă *Consiliul Ecumenic al Bisericilor (C.E.B.)* în anul *1948*. Biserica Ortodoxă Română a aderat la acest Consiliu în anul 1962. S-au stabilit câteva principii obligatorii în ceea ce priveşte credinţa creştină pentru toate Bisericile care vor să adere:

1. Credinţa în existenţa lui Dumnezeu, Unul în fiinţă şi întreit în persoane: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt;
2. Credinţa că Domnul Iisus Hristos este Mântuitorul lumii;
3. Recunoaşterea Botezului săvârşit în numele Sf. Treimi;
4. Neacceptarea prozelitismului în relaţiile dintre Biserici.

Din 1948 până astăzi s-au ţinut 8 adunări generale care au discutat diferite probleme referitoare la refacerea unităţii creştine:

1. Amsterdam, 22 august – 5 sept. 1948, *Planul lui Dumnezeu şi situaţia prezentă a omului;*
2. Evanston (S.U.A), 15–31 august 1954, *Hristos — singura speranţă a lumii* (163 biserici);
3. New- Delhi, 18 noiembrie – 6 decembrie 1961, *Iisus Hristos — lumina lumii* (198 biserici). Au fost primite Bisericile Ortodoxe din Rusia, România, Polonia şi Bulgaria. S-a stabilit că C.E.B. nu este o supra Biserică ci o asociaţie de Biserici care se străduiesc să refacă unitatea în Iisus Hristos;
4. Upsala (Suedia), 4–20 iulie 1968, *Iată Eu înnoiesc toate* (232 biserici). Data intrării în C.E.B a Bisericii Romano-Catolice, cu titlul de observator; ⇨

⇨ 5. Nairobi (Kenya), 23 nov. – 10 dec. 1975, *Iisus Hristos eliberează și unește* (2500 de participanți din 280 biserici)

6. Vancouver (Canada), 24 iulie –10 august 1983, *Iisus Hristos — Viața lumii* (3000 participanți din peste 300 biserici);

7. Canberra (Australia), *Vino, Duhule Sfinte, reînnoiește întreaga creație*, 1991 (aproape 3000 de participanți din aproape 300 biserici);

8. Harare (Zimbabwe — Africa), 3–14 decembrie 1998. S-au discutat mai mult probleme organizatorice ridicate de amenințarea cu retragerea din C.E.B. a Bisericilor ortodoxe (aproape 5000 de participanți din 332 biserici).

În prezent s-a ajuns la un oarecare impas datorită unor aspecte privitoare la principiile morale ale credinței din lumea protestantă și anglicană (*hirotonirea femeii, a persoanelor homosexuale, căsătoria dintre persoanele de același sex etc.*), care sunt în contradicție cu duhul Sf. Scripturi. Paralel cu activitatea Consiliului Ecumenic al Bisericilor s-a desfășurat și se desfășoară și un dialog ecumenic bilateral între diferite biserici, instituindu-se la nivel de biserică locală diferite comisii de dialog teologic: ortodox – romano catolic, ortodox – lutheran, ortodox – anglican, protestant – catolic, anglican – catolic etc. Șanse mari avea dialogul dintre Biserica Romano-Catolică și cea Ortodoxă, înființat în anul 1975, care a ținut mai multe întruniri. Ca un fapt specific Bisericilor din România trebuie să amintim dialogul ecumenic interconfesional promovat de Biserica Ortodoxă Română, Biserica Romano-Catolică și Biserica Protestantă cu cele două ramificații: Lutherană și Reformată, care în fiecare an se întruneau la unul din Institutele Teologice de grad Universitar din Sibiu sau București, ori în orașe importante ca Alba Iulia și Cluj, unde se discutau diferite probleme. Acest dialog a încetat după căderea regimului comunist, în prezent făcându-se încercări pentru reluarea lui. Datorită evenimentelor petrecute la sfârșitul anilor 1989–1990, dialogul ortodox – catolic a fost întrerupt, datorită problemelor create de recunoașterea fostei Biserici Greco-Catolice care a cerut retrocedarea tuturor bunurilor *(restitutio in integrum)* pe care le avea înainte de 1948, anul în care această Biserică a fost interzisă de fostul regim comunist din România. S-a ajuns la certuri și scandaluri între credincioși, nu numai în România, ci și în Ucraina, Cehia și alte țări ortodoxe. Datorită acestui fapt, dialogul a fost întrerupt, în prezent făcându-se mari eforturi pentru reluarea acestuia, atât din partea catolică cât și cea ortodoxă.

Întrucât pe plan teologic lucrurile merg destul de anevoios, pentru că fiecare confesiune creștină și-a creat propria tradiție, s-a convenit că trebuie găsite și alte modalități pentru refacerea unității creștinilor. Între acestea se numără și ***„Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creștinilor"*** (așa-zisul *„Ecumenism spiritual"*), inițiată de abatele (stareț) Paul Couturier în anul 1935, care propunea organizarea, la nivel de parohie, a unei săptămâni de rugăciune cu participarea credincioșilor diferitelor confesiuni creștine. S-a înființat o comisie internațională de teologi (liturgiști și bibliciști) ortodocși, catolici și protestanți, care stabilesc o temă ce urmează să fie dezbătută în fiecare an cu prilejul acestei săptămâni ecumenice, care întotdeauna are loc între 18–25 ianuarie. Anul acesta s-a propus ca temă de aprofundat textul *„Că la Tine este izvorul vieții, întru lumina ta vom vedea lumină"* (***Ps.*** 35, 6). În cadrul acestei săptămâni sunt invitați slujitori ai diferitelor confesiuni creștine, pentru a ține câte o meditație pe marginea temei propuse, se fac rugăciuni, apoi credincioșii împreună cu preoții se întrețin într-o atmosferă de bucurie, pace și prietenie, făcându-se propuneri pentru continuarea dialogului ecumenic pe plan local.

Biserica Ortodoxă, conștientă de impactul negativ pe care dezbinarea Bisericilor îl poate avea pentru credincioși și pentru lume în general, participă la aceste dialoguri cu convingerea că *„acțiunea apropierii și a colaborării tuturor confesiunilor și organizațiilor creștine este o necesitate și o datorie sfântă, decurgând din însuși specificul și misiunea lor"*, așa cum recomanda patriarhul Constantinopolului, Athenagoras I, în Enciclica din 31 ianuarie 1952. Încă din timpul Reformei din secolul al XVI-lea, prin glasul patriarhului ecumenic de Constantinopol Meletie Pigas s-a afirmat: *„E dureros că unirea dintre ortodocși și protestanți în momentul de față constituie o mare greutate, nu numai din pricina depărtării geografice, dar și diferențierii dogmatice, chestiuni asupra cărora toți creștinii trebuie să fie de acord și să aibă același cuget. Dar avem nădejdea de unire a lor în viitor, când prin bunăvoința lui Dumnezeu se vor găsi oameni aleși pentru a se angaja pentru acest lucru. Până atunci între ortodocși și protestanți trebuie să fie relații de prietenie, duse în dragoste și pace creștină reciprocă"*

Toți cei care credem cu adevărat în Dumnezeu să ne alăturăm în această săptămână milioanelor de creștini de pe tot globul pământesc pentru a ne ruga, a medita asupra tainei credinței noastre, împlinind astfel dorința Mântuitorului Iisus Hristos ***„ca toți să fie una"*** (*In* 17, 21).

Arhim. Visarion Joantă

Bibliografie:

1. *Istoria Bisericii Universale*, vol. II, București, 1993.

2. *Dizionario del movimento ecumenico*, Edizioni Dehoniane, Bologna, 1994.

3. Luigi Sartori, *L' unità dei cristiani*, Messagero di Padova, 1992.

4. Carlo Dallari, *Chiamati al l'unità*, Messagero di Padova, 1993.

Doar o altă cărămidă din zid

Rene Guenon identifica drept unul din sindromurile dureroase ale decadenței lumii moderne așezarea nepotrivită a oamenilor din punct de vedere social, poziționarea lor nu în funcție de aptitudini și calități, de merite și posibilități, ci în funcție de câștigul imediat, precum și de structura de relații și de influențe existentă la un moment dat. Altfel spus, când cineva se angajează într-un anumit loc, el face acest pas prea puțin pentru că acea ocupație ar corespunde cerințelor sale lăuntrice și nevoilor de împlinire spirituală, cât datorită faptului că de acolo își poate întreține existența. Și aceasta este o situație generalizată, iar nu una pe care am pute-a localiza doar în perimetrul țărilor sărace. De aceea, pe fișa oricărui „job" (serviciu) funcționează pe primul loc salariul care urmează să fie obținut și care constituie, cel mai adesea, și unica motivație... Celelalte rațiuni posibile — omul totuși este o ființă complexă — nu depășesc nici ele sfera strâmtă (și inumană, după părerea noastră, câtă vreme se situează pe primul loc ca interes) a autogratulării și a împlinirii egotice. Faima și renumele se pot constitui astfel și ele în rațiuni de a acționa într-un anume spațiu social, dar ce au acestea de a face cu scopul real al omului care este slava lui Dumnezeu — iar nu a sa proprie — și fericirea creaturilor? Însă scopul omului modern pare să se fi schimbat, el fiind, de exemplu, acela de a fi arătat cinci minute la televizor, cum spunea un artist american.

Dar dacă omul se află pe Pământ nu pentru a se da în spectacol, ci pentru a învăța lecția foarte serioasă și ultimativă a iubirii, atunci ocupația fiecăruia nu poate fi arbitrară, decât cu riscul de a arunca existența în derivă. Aceasta întrucât, dacă respectiva slujbă nu corespunde naturii persoanei ce o îndeplinește, dacă ea nu îl ajută să crească înspre mântuire, atunci iată că se pierd, vreme de zeci de ani, mii de ore, în unicul scop al supraviețuirii fizice. Atunci nu pe drept cuvânt a spus Sfântul Apostol Pavel despre aceștia că „dumnezeul lor este pântecele?" E drept că același Apostol a zis și că „dacă cineva nu vrea să lucreze, acela nici să nu mănânce" (*II Tesaloniceni* 3, 10), dar dacă efortul nostru se îndreaptă exclusiv înspre bunăstarea materială (confortul psihic nefiind decât o variațiune subtilă a acesteia), atunci nu vom fi cu nimic mai breji decât această civilizație care și-a luat drept scop declarat plăcerea și ușurătatea vieții. Nimic de zis, viața noastră (sau măcar a unora dintre noi) e mai ușoară decât a bunicilor și a străbunilor noștri. Dar e oare, pentru aceea, și mai *împlinită*? E oare și mai dreaptă, mai sfântă, mai aproape de Dumnezeu? Omul însă pare mereu gata să sacrifice totul, inclusiv sensul vieții sale, zeului bunăstării, acelui Moloh despre care *Biblia* ne avertizează cu atâta vehemență. Și totuși prin aceasta se deosebește omul de animale, prin aceasta este el OM și altfel decât biologic, ca specie (altfel ce ne-ar împiedica să-i dăm crezare lui Darwin) — și anume prin capacitatea de a călca peste instinctul conservării în aspirația către scopuri mai nobile (Lucian Blaga, de exemplu, accentuează această caracteristică a omenității menită să existe, după el, „întru mister și pentru revelare"; dar Blaga era un filosof, nu un om de afaceri, altfel ar fi știut că omul modern trăiește de fapt „întru producție și pentru profit"...).

Însă curajul de a-ți căuta locul autentic într-o lume mânată de primordialitatea economicului include riscuri enorme. După cum vedem în „Amerika" lui Kafka, personajul principal e privit cu suspiciune la angajarea sa în uzină pentru că are imprudența și naivitatea de a mărturisi că obișnuiește să mai și gândească... Noi n-avem nevoie de oameni care gândesc, îi răspunde malițios și imperturbabil funcționarul, ci de oameni care muncesc... Așadar, riscul de a-ți căuta locul autentic e unul fatal — de a nu-ți mai găsi nici un loc (după cum chiar o și pățește personajul nostru), aceasta deoarece nimeni nu acordă loc libertății, ci ceea ce se scoate pe piață sunt diferite modalități de înrobire...

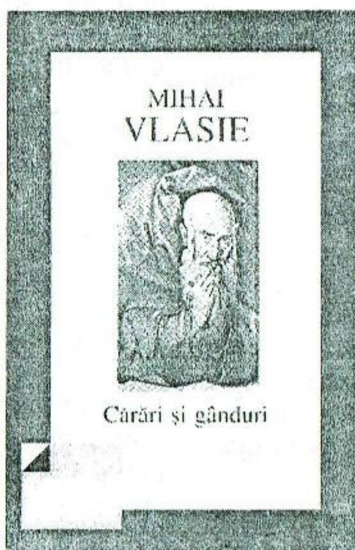
Dar, pe urmele Celui care ne-a încurajat „Îndrăzniți, Eu am biruit lumea" (*Ioan* 16, 33), am putea totuși să ne luăm inima în dinți (desigur că nu ne va fi ușor) și să spunem un „NU" răspicat degradării contemporane, încartiruirii noastre drept mecanisme oarbe într-o mașinărie infernală al cărei scop nu-l vedem prea bine, ocupați cum suntem să ne învârtim la timp, după comandă, în calitatea noastră, de loc de invidiat, de „altă cărămidă din zid" (Pink Floyd, *The Wall*). Faptul de a fi o cărămidă puțin mai lustruită nu schimbă de fel situația, nici calitatea noastră de obiecte neînsuflețite, de „factori economici", biete cifre în statisticile celor de la Centru.

Dacă însă punem căutarea Adevărului și a Iubirii, a Împărăției lui Dumnezeu, pe primul loc, după cum ne spune Iisus Însuși, atunci neîndoielnic că și Providența va avea grija noastră, asumându-și exact acea parte din supraviețuirea noastră pe care noi am neglijat-o în folosul sufletului. La cât renunțăm, atâta își asumă Providența în locul nostru. Iar cei care, precum sfinții, au renunțat cu totul, au și fost preluați în întregime de divin și purtați ca pe brațe de Acesta. ⇨

Pericolul pe care îl conține căutarea mai întâi (și, adesea, cu orice preț) a bunăstării nu rezidă în vreo negativitate în sine a acesteia, ci în aceea că, în primul rând, bunăstarea nu se oprește niciodată, întotdeauna va exista un și mai mult pe care vom vrea să-l avem. Apoi, faptul de a fi gata să sacrificăm interesului material, rând pe rând, toate obstacolele conștiinței, nu e de bun augur. Deoarece, cu pași mărunți la început iar apoi din ce în ce mai hotărâți, vom trece astfel dincolo de limitele oricărei moralități, potrivit sintagmei dostoievskiene „dacă Dumnezeu nu există, totul este permis" (ori e evident cine este dumnezeul nostru, în cazul amintit). Fiecare poate câștiga, în cele din urmă, lucrul pentru care luptă, dacă i se dedică în întregime. Așa încât să avem grijă pentru ce luptăm. Ferească-ne Dumnezeu să nu ni se împlinească dorința după materie și să ne trezim într-o lume denudată de orice spiritualitate autentică (procesul a început deja de mult...). Vorba lui Nietzsche: ai grijă ce-ți dorești, că s-ar putea să ți se împlinească... Atunci când, peste ruinele sufletului uman se vor mai înălța doar zgârie-nori și reclame luminoase și feerice, atunci când nu va mai fi rămas din noi decât funcțiunea socială, când vom fi devenit pe deplin pioni ascultători și supuși ai societății de consum, mânați ca oile între rata șomajului și cea a inflației, poate că măcar atunci, aceia dintre noi care ne-am dorit mereu și „altceva, altceva" (Nichita Stănescu), vom realiza grandoarea dezastrului. Doar că va fi prea târziu... Atunci ne vom aminti cuvintele alarmante și neauzite ale Mântuitorului: „Și precum a fost în zilele lui Noe, tot așa va fi și în zilele Fiului Omului: Mâncau, beau, se însurau, se măritau până în ziua când a intrat Noe în corabie și a venit potopul și i-a nimicit pe toți" (*Luca* 17, 26–27).

Clement Sava

MIHAI VLASIE

Rostul

Cât de simple, de liniștite și la locul lor ar fi toate pe lume dacă fiecare ne-am căuta și găsi *rostul* pe măsura puterilor noastre! Nu i-am încurca nici pe semeni și nu ne-am încurca nici noi în propria viață. Munca ar fi cu adevărat omenească, nu trudă, și am găsi în ea și puțină desfătare. Am ști de ce punem capul pe pernă să ne odihnim și de ce răsare, și pentru noi, în zori soarele.

Din păcate, ne îngrijim de multe, ne zbuciumăm și ne pierdem din vedere tocmai pe noi înșine, adică rostul nostru cel adevărat și nu cel închipuit, plin de ambiții și zădărnicii. Nenorocirea mare nu e dacă nouă ne place să trăim fără rost; neavându-l, însă, ne vârâm în treburile altora și stricăm astfel *rosturile lumii.*

Despre buna creștere

În povestirea *Casa cu mezanin,* personajul lui Cehov remarcă acest amănunt: la cină, în familia Volcianiov, comesenii discutau, iar unul dintre ei, gesticulând, „răstoarnă cu mâneca hainei o sosieră. Pe fața de masă se formă o pată întinsă, murdară, dar se părea că afară de mine nimeni n-a observat nimic (...) O educație bună nu te împiedică să verși sosul pe masă, dar te oprește să observi greșeala atunci când o face altul..."

Cei mai mulți dintre noi — dimpotrivă! Abia așteaptă prilejul să facă cineva o gafă pentru a-l umili în public. Coconetul scoate vai-uri și-și sluțește fața cu schimonoseli, ca să-și arate „sensibilitatea", iar așa-zișii domni de multe ori folosesc ocazia pentru a trânti cinc știc cc mitocănic; ca să nu mai spun că aceste greșeli involuntare (unele din timiditate, din naivitate) devin apoi subiecte de bârfă.

Îți trebuie multă minte și să fii bine crescut pentru a nu „observa și înțelege" în public anumite greșeli și apoi să ajuți la corectarea acestora cu discreție și delicatețe. Chiar dacă s-ar părea că exagerez puțin, eu cred că buna creștere ca și mârlănia țin și de zestrea nativă, adică te naști cel puțin cu aptitudini în acest sens.

(***Cărări și gânduri***, Editura Eminescu, Editura Biserica Ortodoxă – Alexandria, București, 2000)

Cunoaşterea de sine

În cuprinsul cunoaşterii pnevmatice un rol important îl ocupă şi cunoaşterea propriei persoane, a sinelui. Aceasta reprezintă după Sf. Ioan Hristostom „cheia" care face posibilă cunoaşterea a toate (*Omilii la Matei* 25, 4). Sf. Antonie cel Mare afirmă chiar faptul că cel „care se cunoaşte pe sine cunoaşte pe Dumnezeu"[1].

Perspectiva antropologică paulină aruncă o lumină puternică asupra cunoaşterii autentice de sine. Ca ființă creată de Dumnezeu, omul nu e supus hazardului, existența sa nu e un capriciu al naturii oarbe, ci el e chemat la comuniunea veşnică cu Dumnezeu. Răspunsul său la această chemare atârnă de libertatea sa, pe care Dumnezeu nu i-o retrage niciodată, pentru că „darurile şi chemarea lui Dumnezeu (în virtutea căreia omul a devenit partener liber de dialog al Său) nu pot fi luate înapoi" (*Rom.* 11, 29). Libertatea sa însă nu este absolută, ci una proprie unor ființe create, cu conştiința dependenței de Creatorul lor, în afara Căruia nu există viața (căci „noi în El viețuim şi ne mişcăm şi suntem" — *Fapte* 17, 28).

Totodată, sensul existenței umane este de a se regăsi în Dumnezeu, indiferent dacă această existență se manifestă în trup sau s-a despărțit prin moartea fizică de acesta: „că dacă trăim, pentru Domnul trăim; şi dacă murim pentru Domnul murim. Aşadar, şi dacă trăim şi dacă murim, ai Domnului suntem" (*Rom.* 14, 8). Omul duhovnicesc realizează permanent o inversare a raportului din ordinea euclidiană a gândirii cu privire la existența trupească şi cea a sufletului, în care prima e afirmată ca preeminentă. Dacă vede apropiindu-se iminent de ființa sa moartea, are certitudinea că, chiar prin aceasta, dobândeşte viața adevărată, nesupusă coruptibilității de nici un fel („chiar dacă omul nostru cel din afară se trece, cel dinlăuntru se înnoieşte din zi în zi" — *II Cor.* 4, 6), căci „dragostea lui Hristos ne ține" (*II Cor.* 5, 14).

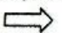
La această perspectivă cu privire la finalitatea existenței umane nu se ajunge prin puteri ale rațiunii singulare, ci mai ales prin revelație („nouă însă ni le-a dezvăluit Dumnezeu prin Duhul Său" — *I Cor.* 2, 10).

Prin păcat omul pierde comprehensiunea largă asupra existenței sale şi devine tot mai încartiruit de cercul patimilor în care se izolează şi, în aceste condiții, conştiința de sine se estompează treptat, chiar se pierde uneori. Astfel, se poate spune că „problema pe care omul o trăieşte direct şi umilitor este întotdeauna: cine este!"[2], ceea ce reflectă „criza de identitate" (cum se exprimă psihologia contemporană)[3], pe care omul singur nu o poate surmonta. „Criza de identitate este întotdeauna problema prin excelență a omului, problemă care presează şi chinuie... Aceasta deoarece drama interioară, trăită ca o aporie existențială profundă — *cine sunt* —, este întotdeauna ecoul glasului lui Dumnezeu, Cel care, imediat după cădere, îl cheamă pe omul „căzut" la conştientizarea pierderii conştiinței de sine"[4]. Acelaşi autor remarcă că „întrebarea lui Dumnezeu — *Adame, unde eşti?* — conferă autoritate dumnezeiască problematicii pierderii identității omului".[5]

Sf. Ioan Scărarul consideră ca piedică majoră în calea cunoaşterii de sine „nesimțirea", nesinceritatea omului în raport cu sine însuşi: „cel cuprins de *nesimțire* strigă: «Fac fapte urâte», dar, cu mulțumire, persistă în păcat. Gura se roagă în sine împotriva patimii, dar trupul luptă pentru ea. Filozofează despre moarte, dar se comportă ca şi cum ar fi nemuritor. Oftează pentru despărțire, dar, ca şi cum ar fi veşnic, nu poartă de grijă şi dormitează. Vorbeşte despre cumpătare, dar se luptă pentru lăcomie. Ferriceşte ascultarea, dar este primul care nu ascultă..., dus de mânie se întristează, dar, după aceea, se mânie pentru că s-a întristat".[6] Astfel, o piedică majoră în calea identificării autentice a propriei persoane o reprezintă tocmai complacerea în păcat, nedezicerea totală de minciuna indusă de el.

Pe lângă aceasta intervine un alt factor perturbator al conştiinței de sine: raportarea doar la un *hic et nunc* detaşat de responsabilitate, dezumanizat. Sf. Nicolae Cabasila arăta că trebuie să luptăm împotriva uitării. „Avem mereu tendința de a uita, de a trăi ca nişte somnambuli. Omul uită — uită că el există, că ceilalți există, că lumea există... una dintre cele mai mari teme ale ascezei este aceasta: <u>*nepsis*</u>, trezirea"[7]. Una din căile care ne conduce la aceasta este şi descoperirea pe care o facem permanent între neconcordanța gândurilor cu faptele noastre. În acest sens, Camus a scris: „trebuie să considerăm ca o perpetuă referință decalajul constant dintre ceea ce ne închipuim că ştim şi ceea ce ştim în realitate, consimțământul practic şi ignoranța simulată datorită căreia trăim cu idei care, dacă am fi cu adevărat pătrunşi de ele, ar trebui să ne modifice fundamental existența".[8]

Sesizarea acestei discontinuități între gândire şi acțiune

[1] Apud J.-C. Larchet, *Thérapeutique des maladies spirituelles*, Les Editions du Cerf, Paris, 1997.

[2] Prof. I. Kornarakis — Atena, *Criza de identitate după Sf. Ioan Sinaitul*, în „Altarul Banatului" 1–2 /1990, p. 30.

[3] Moderna ramură a psihologiei cunoscută sub numele de „psihologia abisală" (sau a „adâncimilor") vizează cunoaşterea resorturilor profunde ale ființei umane, recentrarea acesteia, urmărind o percepție a sinelui ce se vrea extrem de riguroasă. Dar ea priveşte ființa umană numai din perspectiva pur omenească, fără raportarea la o realitate transcendentă. De aceea, recurgând la metodele acestei „psihologii" sufletul se găseşte de cele mai multe ori într-o tiranie înfiorătoare a deznădejdii care apare în chip direct proporțional cu realitatea goală de sens în care s-a ancorat până într-un anumit moment. Pe bună dreptate, apare explicabilă, prin urmare, inoportunitatea metodelor pe care le propune şi care țin cel mai mult doar de partea afectelor (cum rezultă din însăşi denumirea disciplinei — *psihi* — este echivalentul lui *anima*) eludând partea superioară a spiritului care e reprezentată de πνευμα; relevă doar formele care atestă prezența unei boli în suflet dar nu surprinde cauza care a produs-o. Mulți oameni recurg la psihanaliză. Dar, de cele mai multe ori aceasta nu dă rezultate pozitive, uneori a dus chiar la schizofrenie. În loc să dea soluții de profunzime, de eradicare a relelor însele care domină sufletul, accentuează răul, îl face tot mai propriu persoanei pentru că nu-i oferă alternativa sau motivul puternic care ar determina-o să ducă un mod nou de viață, incomptibil.

[4] Kornarakis, *art. cit.*, p. 31.

[5] *Ibid.*

[6] *Ibid.*, p. 38.

[7] O. Clement *Puterea credinței*, Ed. Pandora, Târgovişte, 1999, p. 80.

[8] *Mitul lui Sisif*, Buc. 1969, Ed. pentru lit. univ., p. 21.

⇨ trebuie să conducă pe om la „conștientizarea și recunoașterea stării sale degradante". Omul în stare de confuzie spirituală trebuie să stea „cinstit" înaintea lui Dumnezeu, dacă își dă seama și acceptă că se află într-o stare de *atimie* (a-cinste) a existenței sale personale. Această cale de întoarcere de la identitatea sfărâmată la deplinătatea „frumuseții de la început", este o metodă absolut originală pentru vindecarea crizei de identitate, pe care omul căzut își propune s-o trăiască. Ea poate fi întâlnită numai la asceți. Până acum nici psihologia, nici vreo altă activitate a spiritului uman nu a indicat o metodă similară".[9]

De cele mai multe ori, apelurile conștiinței, singure, produc în suflet o „cutremurare" care are darul să facă transparentă viața persoanei, s-o pună în lumina zilei, s-o vădească de propria stare. Părintele Stăniloae, urmând Tradiției Părinților Bisericii, vede în aceasta o prelungire a „cutremurului recreator" întâmplat la moartea pe Cruce a Mântuitorului Iisus Hristos: „cutremurul recreator", provocat de moartea Lui jertfelnică, se propagă ca o permanentă actualitate pentru și în orice om care vine la conștiința acestei jertfe, ținând în el întreaga lume până la sfârșitul ei. În fiecare zi, și cu deosebire în momentul Sfintei Liturghii, trăiește actualizarea acestui cutremur, înfiorat de mărimea jertfei ce a trebuit să se aducă pentru el, și sub puterea lui se frânge forma decăzută a făpturii sale (*Die Seinsart der Verfallenheit* — cum îi spune Heidegger) și prinde consistența cea nouă".[10]

Deci, numai datorită Jertfei recreatoare și mântuitoare a devenit posibilă îndreptarea și descoperirea propriei persoane. Numai în fața acestei Jertfe conștiința e pusă în fața unei alegeri decisive și numai în fața ei poți întrezări licărul de lumină care, în primă fază, conștientizează insuficiența și căderea proprie (starea de necinste), iar mai apoi, urmându-l, acesta devine o lumină din ce în ce mai evidentă și-l înalță progresiv pe om încât ajunge să aibă înțelepciunea nemincinoasă (care-i revelează persoana) care este întru „frica lui Dumnezeu" (cf. *Pilde* 1, 7).

„A doua etapă este aceea a reunificării omului. Pe de o parte avem o inteligență agitată, seacă, exteriorizată, pe de altă parte avem tulburarea pasională. Între cele două există centrul, inima pe care deseori o ignorăm... Aici, în acest sanctuar secret, Hristos ne așteaptă, aici strălucește Sfântul Duh. Trebuie să ne detașăm conștiința de ceea ce este iluzoriu, să «o coborâm» în inimă..."[11], căutând „Împărăția lui Dumnezeu" care este „înlăuntrul nostru" (*Lc.* 17, 21); putem armoniza și funcțiile noastre sufletești, descoperind, în același timp, pe Hristos care bate la „ușa" inimilor noastre („Iată Eu stau la ușă și bat" — *Apoc.* 3, 21). Cel care-l descoperă astfel pe Hristos își vede luminată întreaga ființă, dobândește adevărata înțelepciune. Finalitatea acestei înțelepciuni nu se împlinește, însă, doar la nivelul *nous*-ului, al minții, ci ea coboară asupra întregii ființe, descoperind armonia puterilor sufletești — posibil de realizat — și stimulând persoana la asumarea căii ascetice, veritabila cale de revelare a condiției și posibilităților viitoare.

Sf. Pavel amintește această cale: „să ne curățim de toată întinarea trupului și a duhului, desăvârșind sfințenia în frica lui Dumnezeu" (*II Cor.* 7, 1). Mai încolo, subliniază valoarea pocăinței, numită „întristarea cea după Dumnezeu", care nu lasă sufletul golit într-un hău nebulos, descurajant (cum se întâmplă în psihologie sau psihanaliză). Roadele concrete ale acestei „întristări" se manifestă în zel sporit față de împlinirea persoanei în Dumnezeu (cf. Sf. Ioan Gură de Aur — *Explicarea Epist. II Cor.*, Buc. 1910, p. 193), în conștiință purificată, ca bază pentru orice fortificare și zidire personală ulterioară: „căci iată, însuși faptul acesta, că v-ați întristat după Dumnezeu, câtă sârguință v-a adus! Și câtă dezvinovățire (a conștiinței)! Și câtă mâhnire (ca dor pentru recuperarea comunicării cu Dumnezeu)! Și câtă teamă! (de a nu cădea iarăși în păcat) și câtă dorință! Și câtă râvnă! Și câtă ispășire" (*II Cor.* 7, 11).

Calea ascetică este un imperativ pentru toată viața, pentru a putea face experiența morții omului vechi și a învierii ca om nou: „Noi totdeauna purtăm în trup moartea lui Iisus, ca și viața lui Iisus să se arate în trupurile noastre." (*II Cor.* 4, 10, 16); în fiecare zi trebuie să „murim" față de păcat: „eu mor în fiecare zi" — spunea Sf. Pavel (*I Cor.* 15, 31).

Urmând această înnoire de fiecare zi, fiecare ajunge să se cunoască, să descopere că e chemat de Dumnezeu la eternizarea vieții în El, la stăpânirea conștientă asupra naturii, iar nu să fie robit circuitului imanent al acesteia, că trebuie ca întreg cosmosul să devină un macroanthropos, iar nu omul să se cosmicizeze,[12] să se piardă sau să „uite" de sine ca în spiritualitatea orientală.

Sf. Pavel vorbește de o maximă cunoaștere la care trebuie să ajungem: „nu fiți prunci în gândire; în răutate, da, fiți prunci, dar în gândire fiți desăvârșiți", căci „fiecare trebuie să-și aibă-n minte deplina sa încredințare". Însă valențele spirituale ale fiecărei persoane nu pot fi descoperite decât în stare de comuniune. Astfel, structural, persoana cuprinde o dimensiune comunitară („că nimeni dintre noi nu trăiește pentru sine și nimeni nu moare pentru sine"[13]. Același Apostol vorbește de „duhul comuniunii" (*II Cor.* 13, 13) și de „Duhul unității" (*Efeseni* 4, 3). Această unitate, asigurată prin Duhul Sfânt, nu este însă o unitate monotonă, în care fiecare acționează mecanic, ci o unitate în diversitate, pentru că „sunt felurimi de daruri duhovnicești, dar este același Duh" (*I Cor.* 12, 4).

Prin Taina Mirungerii am primit fiecare un dar anume care trebuie descoperit și fructificat la maximum, atât în scopul desăvârșirii personale, cât și în scopul binelui celorlalți: „Și arătarea duhului i se dă fiecăruia spre folosul tuturor" (*I Cor.* 12, 7). Deci, implicit, cel ce a descoperit darul său va activa în sensul rodirii acelui dar și pentru ceilalți semeni. Prin aceasta se va putea realiza îndemnul: „Bucurați-vă cu cei ce se bucură, plângeți cu cei ce plâng, fiți într-același gând unii pentru alții"; cu împlinirea ⇨

---

[9] I. Kornarakis, *art. cit.*, p. 40.

[10] *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Ed. Omniscop, Craiova, 1993, p. 95.

[11] O. Clement, *op. cit.*, p. 81–82.

[12] Vezi Păr. prof. D. Stăniloae, *Teol. Dogm. Ort.*, Buc. 1978, vol. 1, p. 13.

[13] Stobaeus, în al său „Florilegium", 122, 5 spunea: τουτ εστι το ζην ουχ εαυτω ζην μονον („aceasta înseamnă să trăiești, să nu trăiești doar pentru tine singur").

condiției smereniei: „Nu vă gândiți la cele de slavă, ci spre cele smerite aplecați-vă. Nu vă socotiți voi înșivă înțelepți" (*Rom.* 12, 15–16). Acționând ca atare, pe de o parte ființa umană se descoperă tot mai împlinită (se pierde așa-numita „criză de identitate") pentru că dăruiește și primește necontenit, printr-un minunat schimb, realizat în duhul comuniunii. Pe de altă parte, simte că depășește în felul acesta barierele artificiale dintre sine și ceilalți și se ridică la un nivel spiritual deosebit, imitând viața comunitară treimică.

Sf. Vasile cel Mare a arătat că cerul și pământul sunt mai puțin capabile să ne facă să cunoaștem pe Dumnezeu, decât propria noastră constituție: „cel ce se cercetează cu pricepere pe sine însuși poate cunoaște pe Dumnezeu, nu atât din alcătuirea cerului și a pământului, cât din alcătuirea propriei noastre firi, așa precum spune și profetul: «Minunată s-a făcut știința Ta de către mine» (*Ps.* 138, 5) — cu alte cuvinte: cunoscându-mă pe mine, am cunoscut covârșitoarea Ta înțelepciune"[14]. Așa precum subliniază același Sfânt Părinte, cunoașterea de sine e unul din demersurile cognitive cele mai dificile[15]: „Da, într-adevăr, lucrul cel mai greu dintre toate pare să te cunoști pe tine însuți". A te cunoaște în sens propriu reprezintă de-a dreptul o aporie. Cu toate acestea, pe frontonul templului lui Apolo din Delfi apărea imperativul: Γνωθι σεαυτον (*cunoaște-te pe tine însuți!*).

Să cunoști, obiectivând, persoanele altora, sau mai bine zis manifestarea acestora în exterior (căci persoana scapă determinării categoriale), constituie o operație relativ facilă, în virtutea faptului că se bazează pe observarea din afara lor. Dar, propriu vorbind, poate fi catalogat drept cunoaștere autentică acest demers obiectivant al celorlalți, fără a interioriza însuși eul nostru, în cadrul identității sau centrului lor spiritual?

Paradigmatic, această situație se poate aplica și în cazul propriei persoane. După cum posibilitatea de a mi se revela autentic eurile celorlalți nu-mi este dată decât prin participare efectivă la aria vieții înseși pe care o desfășoară ei, în aceeași măsură, propria-mi individualitate, entitatea aceea *sui generis* care reprezintă eu-ul voit de Dumnezeu, nu poate fi receptată, ca atare, decât în regăsirea chipului divin, de origine, în virtutea căruia sunt chemat la o relație veșnică cu Arhetipul, cu Dumnezeu. Astfel, așa-zicând, eu trebuie să particip la chipul dumnezeiesc originar din mine și, prin aceasta, la Dumnezeu însuși. Căci numai regăsind pecetea divină din mine pot accede la Cel care a așezat-o asupra ființei mele.[16]

Pecetea divină din sufletul fiecăruia e adumbrită de păcatele care se aștern peste ea, opacizând-o. Cu toate acestea, ea nu poate fi ștearsă total; prin voință și credință poate fi regăsită, deși uneori se manifestă foarte puțin, ca un ecou slab în adâncimile ființei („Că după omul cel lăuntric mă bucur de legea lui Dumnezeu" — *Rom.* 7, 22).

Dar, deși interiorul nostru, conștiința noastră (η συνειδησις — cf. *Rom.* 9, 1, *Rom.* 13, 5; *II Cor.* 5, 11), se „bucură" și actualizează legea lui Dumnezeu, se vădește incapabilă în a surpa legea păcatului, care și-a pus și ea marca asupra sufletului. Astfel, „cei ce sunt după trup, pe cele ale trupului le cugetă", (adică cei care vizează doar materialitatea lumii nu se pot desprinde nici cogitativ din sensurile carnale ale ei). „Dar cei ce sunt după duh, pe cele ale duhului le cugetă", adică cei ce au ridicat viețuirea din sfera contingenței lumii, amplificând și impunând valoarea spiritului lor, ajung să armonizeze facultatea rațiunii cu harul Duhului Sfânt, cu energiile dumnezeiești necreate, transfigurându-se în mod deplin, potrivit exigenței necondiționate a Duhului, care nu admite amestecul, bipolaritatea gândirii. De aceea „noi tot gândul îl robim spre supunerea față de Hristos" (*II Cor.* 10, 5).

Când a atins puritatea și impasibilitatea (nepătimirea), sufletul devine apt să perceapă clar în sine însuși această imagine a lui Dumnezeu, să o vadă astfel în el (ca un reflex al lui Dumnezeu), precum într-o oglindă (cf. *I Cor.* 13, 12), și aceasta cu atât mai mult cu cât, prin dobândirea virtuților, crește la asemănarea cu El.

„Sufletul — scrie Sf. Grigorie de Nyssa — dacă s-a eliberat de agitația (tumultul) patimilor, revine în el însuși și cunoaște adevărata sa natură; va contempla atunci modelul (Arhetipul) în frumusețea Sa proprie precum într-o oglindă și într-o imagine".[17]

Această descoperire se produce desigur doar prin harul iubirii dumnezeiești: „Erosul divin, coborând în om, îl face pe acesta să absoarbă proiecția chipului lui Dumnezeu în sine" spune Păr. Stăniloae[18]. „Sf. Părinți afirmă că mintea, când ajunge să se privească pe ea însăși, devine transparentă, privind prin ea pe Dumnezeu. Acesta «se arată în mintea curată ca într-o oglindă, rămânând, după ceea ce este în Sine, nevăzut»"[19].

Omul n-ar putea să-l cunoască pe Dumnezeu dacă n-ar fi primit în sine această capacitate. Sf. Nicolae Cabasila sublinia că inima omului, adică „centrul în care întreaga sa ființă se integrează în existența persoanei", a fost creată „ca un sipet atât de vast, încât să-L cuprindă pe Însuși Dumnezeu".[20]

Culminația cunoașterii de sine o reprezintă simțirea lăuntrică a adevărului lui Hristos în propria persoană (cf. *II Cor.* 11,10), iar acest adevăr are în sine toată puterea revelatoare, și în același timp văditoare, a tot ceea ce transgresează voința lui Dumnezeu.

În definitiv, a se cunoaște cineva cu adevărat pe sine înseamnă a avea certitudinea că El este „cunoscut" de către Dumnezeu (cf. *I Cor.* 1, 3). Această „cunoaștere" divină raportată la ființa umană vine să confirme faptul că aceasta și-a descoperit chipul divin din ea și l-a actualizat în vederea asemănării cu Dumnezeu.

prof. Ioan MIHOC

[14] *Omilii la Hexaemeron* 9, 6; în col. *Părinți și Scriitori Bisericești* vol. 17, p. 178.

[15] *Ibidem.*

[16] În această ordine de idei, este deosebit de elocvent episodul întâlnirii dintre vameșul Zacheu din Ierihon și Mântuitorul Iisus. Conform unei frumoase legende, un apropiat de-al lui Zacheu, văzând convertirea sa, l-a întrebat: „Zacheu, ce-ai văzut tu în ochii lui Iisus, când El a intrat în casa ta și ai stat în fața Lui?" La care el a răspuns: „L-am văzut pe Zacheu așa cum trebuia să fie!".

[17] „Sur l'âme et la résurrection", 73 — apud Larchet, *op. cit.*, p. 774.

[18] Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae, *Teologia Morală Ortodoxă*, vol. 3, EIBM al BOR, Buc. 1981, p. 261.

[19] Sf. Grigorie Palama, „Cuvânt III, triada I", apud *ibidem*, p. 241.

[20] Apud O. Clement, *Puterea credinței*, p. 75.

Zidirile veacului

Propunem cititorilor fideli ai revistei *Foaia Diecezană* o rubrică de meditaţii asupra unor cuvinte sau sintagme care ne-au stârnit interesul pentru nuanţele de înţeles pe care le conţin, pentru „lecţia" pe care o putem învăţa meditând asupra lor.

Nu avem pretenţia că ceea ce noi vom sublinia aici este singurul mod de înţelegere. Vrem doar să atragem atenţia asupra unor expresii care sunt mai puţin cunoscute, dar care i-ar încânta pe filologi şi pe toţi cei care, iubind frumuseţea, o regăsesc şi în cuvinte.

Ne-am oprit, pentru început, asupra substantivului „*zidire*".

Termenul este înrudit cu verbul „*a zidi*", fiind infinitivul lung al acestuia. Verbul amintit provine din limba slavă şi face parte dintr-o bogată familie de cuvinte: *zid, ziditor, zidit, zidărie, zidar, (a) zidui, zidurel, ziduleţ*. Se ştie că substantivul propriu *Ziditor* este folosit pentru a-L desemna pe Dumnezeu, Creatorul lumii. Înţelesul creştin al termenului *zidire* este: „creaţie săvârşită de Dumnezeu" (înv. *creatură, făptură*).

În ***Noul Testament*** subst. *zidire* este frecvent folosit de către Sf. Ap. Pavel: *Rom.* 14, 19; 15, 2; *I Cor.* 3, 9; 14, 3, 12 şi 26; *II Cor.* 5, 1; 10, 8; 12, 19; 13, 10; *Efes.* 2, 21; 4, 12 („Spre desăvârşirea sfinţilor, la lucrul slujirii, la *zidirea* trupului lui Hristos") şi 29 („Din gura voastră să nu iasă nici un cuvânt rău, ci numai ce este bun, spre *zidirea* cea de trebuinţă, ca să dea har celor ce ascultă."); *Evrei* 9, 1; apare şi în *Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul* (3, 14).

În ***Sfânta Evanghelie*** este întâlnit la *Marcu 13* (**Biblia de la 1688**): „Şi ieşind El din beseareca, zise Lui unul din ucenicii Săi: «Învăţătorule, vezi ce fealuri de pietri-s şi ce fealuri de *zidiri*!». Şi Iisus, răspunzând, zise lui: «Vezi această *zidire* mare? Nu se va lăsa piatră pe piatră care să nu se risipească" (în ediţia sinodală, aflată în prezent în circulaţie, este folosit sinonimul „clădiri").

Vechiul Testament cuprinde termenul în: *3 Regi* 2, 35; 6, 6-7; 9, 25; 15, 22; *1 Paralipomena* 22, 2; 28, 2 şi 19; 29, 1 şi 7; *2 Paralipomena* 3, 2; *1 Ezdra* 4, 4; 6, 8 şi 22; *Psalmi* 102, 14; 103, 25; *Ieremia* 32, 31; *Daniel* 9, 25; *Tobit* 14, 5, *Solomon* 2, 31; 4, 51; 5, 90; 6, 22; *Iisus Sirah* 9, 2; *Susana* 38, 45; 40, 21; 49, 18; *2 Macabei* 10, 44; 10, 45; *Manase* 6, 2.

În cartea *Înţelepciunea lui Isus Sirah* (38, 45) apare o expresie care ne-a atras atenţia: „*zidirile veacului*". Capitolul 38 din această carte cuprinde sfaturi „despre vindecarea bolilor; cum trebuie să fie plângerea pentru morţi; despre meşteşuguri şi lucrarea pământului". Pentru înţelegerea contextului în care este folosită expresia, redăm conţinutul versetelor 27–45:

„27. De ce înţelepciune se va umple cel care ţine plugul şi se făleşte cu mânuirea boldului,

28. Care mână boii şi-şi trece viaţa cu ei şi vorba lui este numai despre viţei?

29. Tot gândul lui este cum să întoarcă brazda şi privegherea lui va fi despre hrana boilor.

30. La fel este cu orice dulgher şi orice zidar, care noaptea şi ziua le petrece muncind.

31. La fel, cel care sapă săpături de peceţi; gândul lui este cum să schimbe chipurile.

32. Inima sa o va sili, ca să asemene desenul şi privegherea lui, ca să săvârşească lucrul.

33. Aşa meşterul de fier, şezând lângă nicovală, se deprinde cu greutatea fierului.

34. Aburul focului va învârtoşa carnea lui şi cu înfierbântarea cuptorului se va lupta.

35. Sunetul ciocanului umple urechea lui şi ochii lui urmăresc asemănarea lucrului plănuit.

36. Inima sa o va pune spre săvârşirea lucrurilor şi privegherea lui este ca să le împodobească după ce le săvârşeşte.

37. Tot aşa olarul, şezând la lucrul său şi învârtind cu picioarele sale roata,

38. Pururea are grijă de lucrul său, ca lucrarea lui să fie multă.

39. Cu mâinile sale va închipui lutul şi sub picioarele sale va îndupleca vârtoşia lutului.

40. Inima sa o va da ca să săvârşească netezirea şi privegherea lui ca să curețe cuptorul.

41. Toţi aceştia întru mâinile lor nădăjduiesc şi fiecare în meşteşugul său este înţelegător.

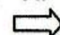
42. Fără de aceştia nu se zideşte cetatea, nici vor locui, nici vor umbla cei din cetate.

43. Dar la adunare nu vor trece mai sus; şi aşezământul judecăţii nu este pentru ei, nici vor arăta dreptatea şi judecata.

44. Şi în pilde nu se vor pricepe.

45. Ci ei întăresc *zidirile veacului* şi pofta lor este lucrarea meşteşugului."

Autorul îi cere cititorului să ia aminte la ceea ce se întâmplă cu meşteşugarii; aceştia sunt preocupaţi doar de lucrul mâinilor lor (v. 41). Ei sunt importanţi pentru cetate doar din perspectiva folosului adus, dar sub aspectul înţelegerii şi judecăţii sunt deficitari (v. 43–44). Versetul care ne interesează începe cu o

conjuncţie adversativă — „ci" —, opunând zidirea *vremelnică* celei *veşnice*.

Metafora *„zidirile veacului"* are adânci semnificaţii. Cei mai mulţi dintre noi suntem preocupaţi de întărirea zidirilor veacului. Dorim să lăsăm ceva după noi în plan material: case, apartamente frumos aranjate. Dar uităm să ne zidim interior. Suntem atenţi la frumuseţea exterioară şi nu zidim în noi adevărata frumuseţe. Omul cel lăuntric este lipsit de creşterea duhovnicească. Duhul lumii ne ispiteşte cu *părelnicia*, iar noi îi cădem în plasă. Zidim pentru veac, nu pentru veşnicie. În şcoli ni se vorbeşte despre mitul creatorului de frumos, a cărui operă dăinuie peste veacuri. Niciodată nu s-a vorbit generaţiei noastre despre veşnicia sufletului. Câte un profesor mai curajos „scăpa" vreun cuvânt care ne punea pe gânduri. Cât timp n-am reflectat asupra unei ziceri: „Când zideşti, să *te* zideşti!". Frumos, nu-i aşa? Înţelegeam că trebuie să ne punem sufletele în ceea ce facem, să ne angajăm cu toată fiinţa noastră în *făptuire*. Cât de zguduitoare a fost pentru noi lectura Sfintei Evanghelii, interogaţia Mântuitorului: „Ce-i va folosi omului dacă va câştiga lumea toată, dar sufletul său şi-l va pierde?". Am înţeles, deci, că nu se termină totul aici, între aceste *zidiri ale veacului*. Aici începe numai lupta, urcuşul duhovnicesc.

Să nu fim greşit înţeleşi! Nu dispreţuim frumuseţea oferită nouă de cei cărora Dumnezeu le-a dat talantul meşteşugului (şi ce dar avem pe care să nu-l fi primit?). Dar să nu rămânem numai la ea.

La proorocul *Isaia* întâlnim un verset (49, 16) peste ale cărui înţelesuri nu putem trece: „Iată, te-am însemnat în palmele Mele; *zidurile* tale sunt totdeauna înaintea ochilor Mei!". Desigur că nu doar la ziduri se referea Dumnezeu, ci şi la locuitorii cetăţii Ierusalimului. Ochii Domnului cercetează făptura, zidirea, iar dragostea Lui devine zid protector (*Ieremia* 2, 9: „«Şi Eu voi fi pentru el un *zid de foc* de jur împrejurul lui», zice Domnul, «şi voi fi slava lui în mijlocul lui»").

Să nu zidim pentru vremelnicie, ci pentru veşnicie! Întru *„zidul de foc"* s-au zidit sfinţii, devenind casnicii Domnului. Zidindu-se pe ei, sfinţii i-au putut zidi şi pe alţii, spre slava numelui lui Dumnezeu.

Iar nouă, cititorilor Sfintei Scripturi, care alegem cele ale Martei (nu cele ale Mariei), nu ne rămâne decât să spunem:

Iartă-ne, Doamne, că — uitând de Tine — întărim *zidirile veacului*!

prof. Maria Frenţiu

SPRE O CULTURĂ LITURGICĂ

Exprimarea culturală a liturgicului

Dacă nu vrea să se descarneze şi să se dilueze, liturgicul autentic nu se poate exprima, în cele din urmă, decât cultural. Creştinismul beneficiază de o libertate absolută care nu are drept bariere decât răul şi urâtul, acestea fiind modurile preferate de exprimare ale păcatului.

Ontologic, omul este fiinţă liturgică şi culturală în acelaşi timp: două aripi care trebuie să funcţioneze sincron, pentru a permite zborul — urcarea scării.

Atât în actul liturgic cât şi în cel cultural, creştinul nu este niciodată un simplu asistent (blazat sau plin de interes), ci un spectator-autor-actor, activ, izvorâtor, participant, împreună-lucrător cu Dumnezeu şi cu Sfinţii Lui. În felul acesta, pentru creştin majoritatea actelor vor fi liturgic-culturale şi cultural-liturgice; astfel, el va scăpa de chinul dihotomiei, va găsi criteriile valabile pentru ierarhizarea valorilor şi îşi va ostoi setea la izvoarele dătătoare de viaţă.

În general, cultura nu schimbă decât parţial, ea pregăteşte, dar nu regenerează viaţa omului, fiinţa lui; însă cultura liturgică poate conduce la transfigurare şi recuperare ontologică. Noi nu avem exemplu mai înalt de cultură decât aceea pe care a promovat-o Hristos. Până la aceasta, nu sunt decât „trepte de cultură" — care se cer corect apreciate şi urcate cu stăruinţă şi cu inteligenţă râvnitoare.

Costion Nicolescu

Costion Nicolescu dispune, aş zice, de un structural antivedetism. E limpede că nu se grăbeşte nici spre gloria „operei complete", nici spre performanţa gratuită. Vrea să zidească, să sporească binele din jur. Scrie cu potolită simplicitate, întrucât nu doreşte să ia în deşert cele sfinte. Pentru că este reală, discreţia omului a trecut în paginile care urmează. Nu veţi găsi în ele prezumţia desăvârşirii, ci mai degrabă tactul sfătos al unui eseist care se micşorează pe sine, pentru a da glas tradiţiei Răsăritului, cu tot ce a zămislit aceasta mai temeinic, de la aforismul neptic până la universul tarkovskian.

Înaintarea lui Costion Nicolescu *spre o cultură liturgică* se sprijină pe o demofilie asortată etnologic, dar şi pe un anume cavalerism creştin — deopotrivă înţelept şi jubilatoriu. Ea ne aminteşte că „glasul care strigă în pustie" are câteodată puterea de a desfereca Grădina deliciilor. Vă invit, aşadar, să pătrundeţi fără teamă în acest loc al neprihănirii pricepute.

***Teodor BACONSKY** — Grădina lui Costion*
(din prefaţa lucrării lui Costion Nicolescu
— *Spre o cultură liturgică,* Edit. ANASTASIA)

ROMÂNII ÎN CONTEXTUL AFIRMĂRII PE PLAN EUROPEAN ÎN SECOLELE XII ŞI XIII

Prot. dr. Vasile Petrica

Este bine ştiut că după retragerea aureliană din 271–275, popoarele migratoare au năvălit asupra teritoriului patriei noastre. De altfel însăşi retragerea autorităţilor şi a armatei s-a făcut din cauza costurilor ridicate pentru a apăra aceste locuri. Printre ultimii care au venit aici au fost *pecenegii* şi *cumanii*. Despre pecenegi ştim că ei au fost cei care au dislocat pe huni, care la rândul lor i-au distrus, pe la 376, pe goţi.

Privitor la cumani, aceştia vorbeau aceiaşi limbă cu pecenegii, limbă care se aseamănă cel mai bine cu limba turcă, căci erau din familia turanică, ramura turcică. Ei apar la noi pe la jumătatea secolului XI, mai exact la 1057, când îi bat şi-i dislocă pe pecenegi şi locuiesc aici până la 1241 când sunt bătuţi de tătari. Pentru că în documentele greceşti există o extindere a termenului de „scit", este de reţinut că bizantinii îi numesc atât pe pecenegi cât şi pe cumani cu numele de sciţi. Referitor la limba lor, este ştiut că s-a păstrat un manuscris de la 1301, care cuprindea un fragment din Evanghelie, Crezul, cele 10 porunci dumnezeieşti, cum şi un dicţionar cumano-latin-persan.

Despre regele maghiar Andrei II (1205–1235), se ştie că dorea să stopeze penetrarea în Transilvania şi inclusiv deplasarea în Ungaria, a cumanilor care constituiau o primejdie, context în care se vorbea foarte frecvent de „primejdia cumană". În acest cadru, regele amintit, în 1211, a instalat pe *cavalerii teutoni* „ultra silvasversus Cumanos", cu gândul ca să apere hotarele (ad custodiendum confinium), şi apoi ca „regatul să se extindă". În scopul realizării acestui deziderat s-au acordat cavalerilor anumite privilegii, dintre care amintim construirea de fortificaţii de lemn „pentru întărirea regatului înspre Cumani". Cavalerii teutoni şi-au făcut datoria şi cumanii, oamenii stepei, n-au reuşit să se descurce în faţa celor cinci fortificaţii construite, urmărindu-i şi peste munţi. Înfrânţi cumanii, drumul ungurilor spre Dunăre şi Marea Neagră a continuat prin acţiunile cavalerilor teutoni care au construit şi un castru întărit. În acest fel, ceea ce era cunoscut ca şi *Cumania neagră* a încetat să mai existe.

„Destrămarea Imperiului cuman, lovit în apus de cavalerii teutoni, vârf de lance al papalităţii şi al Regatului ungar, a fost precipitată de lovitura nimicitoare suferită în răsărit, în aria hoardei dominante, *Cumania albă*, ca urmare a primei invazii mongole în Europa. (...) În fuga lor spre Apus, în căutare de adăpost în regatele creştine, supravieţuitorii marii înfrângeri antrenează şi o parte a hoardelor apusene. Prinsă într-o dublă strâmtorare, de la apus şi de la răsărit, varianta cumană a «imperiului stepelor» îşi trăieşte sfârşitul" (Şerban Papacostea, *Românii din secolul al XIII-lea*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 1993, p. 34).

La 14 ani de la stabilirea cavalerilor teutoni în Ţara Bârsei, respectiv în 1225, pretextând un conflict ce l-ar fi creat cavalerii, regele Andrei II a intrat în fruntea unei armate în teritoriile ocupate şi a pus stăpânire pe poziţiile fortificate şi i-a izgonit pe cavaleri din Transilvania. „Încercarea Ordinului teutonic de a-şi crea un stat propriu în spaţiul carpato-dunărean, sub emblemă papală, a provocat reacţia intransigentă a regalităţii ungare, care înţelegea să păstreze pentru sine beneficiul cuceririlor realizate de teutoni pe baza unui privilegiu regal şi câştigurile încă mult mai mari care puteau fi obţinute în viitor, din această bază de acţiune". (*Ibidem*, p. 35).

În conflictul acesta care a supărat pe papa Honoriu III, s-a creat încă o situaţie conflictuală şi anume episcopul catolic transilvan dorea să reţină sub administraţia sa pe cavalerii teutoni, ceea ce papa a respins. În anii următori, papa încerca să recâştige spaţiul ce l-au protejat cavalerii teutoni, ceea ce însă ungurii n-au mai admis. În această direcţie este de reţinut observaţia pertinentă a lui Nicolae Iorga (*Istoria românilor din Ardeal şi Ungaria*, Ed. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, p. 44–45), care se exprimă astfel: „Teutonii s-au purtat foarte bine, ceea ce regele Ungariei nu putea îngădui. El s-a temut de cavalerii aceştia, care-şi clădiseră la hotar burgurile lor, care pătrunseră până dincoace, în Cumania noastră, unde convertiră o mulţime de şefi păgâni la creştinism; s-a temut să nu rezulte din aşezarea acestora în asemenea condiţiuni întemeierea unei puteri rivale puterii sale proprii. Frica aceasta că ei ar putea, pe baza convertirii cumanilor din regiunile de peste munţi, să întemeieze o ţară a lor în Carpaţi, cum era de fapt să şi-o întemeieze la Baltica, pretenţiile lor de a opune episcopului regal şi prepositului săsesc decanul unei noi biserici, a treia în Ardeal, a determinat pe Andrei al II-lea să-şi retragă concesia acordată. Le dăduse un pământ socotit ca întindere «treizeci de pluguri»; pretextă că s-au întins mai mult şi le ceru să plece, convenţia fiind călcată de dânşii, deşi ei se întinseseră în alte teritorii, luate din Cumania noastră. Cu toate protestările Papei, s-a ajuns totuşi să fie înlăturaţi teutonii, iar de opera lor s-au folosit pe urmă saşii, care în regiunea aceasta au întemeiat «oraşul Coroanei» (Kronstadt)". ⇨

⇨ Cumanii erau păgâni şi astfel că mulţi dintre misionarii şi ţările creştine, care au ajuns în contact cu ei, se gândeau la posibilitatea de a-i încreştina. Biserica catolică şi-a asumat rolul acesta. În 1227, papa Grigore al IX-lea a încredinţat arhiepiscopului de Strigoniu misiunea de a încreştina pe cumani „de a ridica biserici şi de a hirotoni preoţi, cât şi de a numi preoţi". Regelui ungurilor îi convenea de minune această perspectivă deoarece avea posibilitatea de a-şi extinde autoritatea. Reşedinţa episcopului avea să fie în regiunea Milcovului şi această Cumanie se întindea de la răsărit şi sud de Carpaţi, avându-se în vedere şi ţinuturile limitrofe.

În acelaşi document se precizează că un principe cuman, cu numele de Bortz a cerut să fie botezat ca şi creştin, cum şi mai mulţi supuşi de a-i lui, naş oferindu-se a fi chiar principele Bela. Dar misiunea episcopului catolic Robert de Esztergom nu a durat prea mult pentru că el a fost înlocuit cu un nou episcop, pe nume *Teodoric,* care de atunci avea să aparţină direct de scaunul papal.

De o importanţă deosebită pentru istoria Bisericii noastre este bula papei Grigore al IX-lea, care în 1234 îl anunţa pe regele ungurilor că „după cum am aflat în episcopia cumanilor, sunt unele popoare care se numesc români (Walati), care, deşi după nume se socotesc creştini, îmbrăţişând diferite rituri şi obiceiuri într-o singură credinţă, săvârşesc fapte care sunt străine acestui nume. Căci, nesocotind biserica romană, primesc toate tainele bisericeşti nu de la venerabilul nostru frate... episcopul cumanilor, care e diecezan al acelui ţinut, ci de la unii pseudoepiscopi, care ţin de ritul grecilor. *Şi unii din regatul Ungariei, atât ungurii, cât şi germanii, locuind printre ei, trec la credinţa lor şi, făcându-se una cu acei valahi, primesc zisele taine dispreţuind pe episcopul cumanilor,* spre marele scandal al dreptcredincioşilor şi nu mai puţina scădere a credinţei creştine".

Scrisoarea aceasta trădează un adevăr elementar şi anume că referirea papei la unii «pseudoepiscopi» vizează episcopii ortodocşi români. „Informaţia cu privire la aceste organizaţii bisericeşti ... dă la iveală nu numai realitatea etnică covârşitor românească din cuprinsul episcopiei cumane, ca şi un secol mai târziu, când o cunoaştem pe temeiul unei documentaţii sensibil mai abundente, dar şi structurile ei politice" (Ş. Papacostea, *op. cit.*, p. 62). Dar informaţia ne mai dezvăluie încă o realitate şi anume rezistenţa românilor faţă de prozelitismul catolic, ceea ce denotă însăşi existenţa unor organizaţii bisericeşti corespunzătoare.

La întrebarea cine au fost aceşti episcopi şi unde îşi aveau ei sediul, putem să admitem că „nu poate fi vorba de episcopi sud-dunăreni, adică din imperiul vlaho-bulgar de Târnovo, existent pe atunci, căci în acest caz, nu s-ar fi vorbit de ungurii şi saşii atraşi la Ortodoxie de valahi. De asemenea, nu crede că papa să fi avut în vedere pe arhiepiscopii de Vicina, din nordul Dobrogei, căci aceia sunt atestaţi documentar numai din a doua jumătate a secolului al XIII-lea. Înseamnă că aceşti «pseudoepiscopi» erau de neam român şi că purtau grija duhovnicească a unor credincioşi de aceleaşi neam cu ei. Îşi aveau reşedinţa undeva în teritoriile extracarpatice, în regiunile de curbură ale acestora. Fără îndoială că ei trăiau pe lângă şefii unor formaţiuni politice româneşti... „ (M. Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. I, Ed. I.B.M. al B.O.R., p. 230).

Dar existenţa acestei episcopii romano-catolice din Milcov sau Milcovia era limitată, căci deodată cu năvălirea tătarilor, în 1241, cumanii au fost înfrânţi şi fugăriţi de pe aceste teritorii. Deodată cu desfinţarea episcopiei cumane se desfiinţează şi ceea ce se numea până atunci, de către unguri, *„rex Cumanie"*.

Referitor la cele ce preconiza papa Grigore al IX, este potrivit să prezentăm ceea ce un istoric contemporan observa şi anume: „În Cumania, sau mai exact, în teritoriul episcopiei cumane, «pseudo-episcopii» români urmau să dispară, potrivit hotărârii papei Grigore al IX-lea, comunicată principelui Bela la 1234, pentru a lăsa locul unui vicar dependent de «episcopul cumanilor». Cadrele bisericeşti tradiţionale ale românilor de la răsărit de Olt erau aşadar condamnate la dispariţie. Şi teritoriul de la apus de Olt, Ţara Severinului, urma să fie încadrată în tiparele structurilor ecleziastice catolice; aici iniţiativa a aparţinut regelui Ungariei, care a solicitat papalităţii dreptul de a anexa ţara la una din episcopiile regatului său, «după bunul său plac».

Suprimarea episcopiilor române din Cumania şi subordonarea Ţării Severinului organismelor episcopale ale Regimului ungar au fost premisa *puternicului prozelitism confesional care s-a abătut asupra românilor* din aria extracarpatică în acea vreme. Desfăşurat de misionarii dominicani care participaseră puţin înainte la operaţiile de lichidare a «ereziei» albigense din sudul Franţei, acest *val de prozelitism* a urmărit să «extirpe» schisma din teritoriile româneşti de la sud şi răsărit de Carpaţi şi să aducă masa populaţiei româneşti de aici în obedienţa Romei" (Şerban Papacostea, *op. cit.*, p. 82).

Marea invazie a tătarilor din 1241, când cumanii au fost puternic loviţi, i-a făcut pe aceştia să se deplaseze în frunte cu conducătorul lor *Cuthen* în Ungaria, cerând regelui Bela al IV-lea să-i adăpostească. Dar cum şi ungurii au fost şi ei loviţi la rândul lor de tătari, i-au fugărit pe cumani pentru că-i socoteau complici cu tătarii.

Regele Bela IV al Ungariei (1235–1270) înspăimântat de noua situaţie creată ia legătura cu cavalerii *ioaniţi* sau *ospitalieri* şi le oferă unele avantaje rugându-i să treacă în Banatul de Severin spre a asigura protecţia graniţei care era ameninţată atât de tătari cât şi, posibil, de primejdia bulgarilor. „Nu ştim cât au stat ioaniţii în Banatul de Severin, unii se întreabă chiar dacă au venit măcar aici" (C. C. Giurescu, *Istoria*

românilor, vol. I, Ed. All Educaţional, 2000, p. 283), dar în schimb cunoaştem diploma care a emis-o în 1247 regele Bela IV, unde se spune că se dă ioaniţilor „toată Tara Severinului, cu munţii ce se ţin de dânsa şi cu toate celelalte dependinţe, *de asemenea cu cnezatele lui Ioan şi Farcaş, până la râul Olt, afară de ţara cnezatului lui Litovoi voievod, pe care o lăsăm românilor precum au ţinut-o ei până acum*; le dăm acestea, păstrând totuşi pentru noi şi urmaşii noştri jumătate din toate foloasele, veniturile şi slujbele din întreaga ţară a Severinului şi din cnezatele amintite mai sus, cealaltă jumătate cedând-o ordinului. Fac excepţie însă bisericile în fiinţă sau care se vor clădi în toate ţinuturile amintite mai sus: din veniturile acestor biserici noi nu ne oprim nimic, rămânând însă neatinse cădinţele şi drepturile ce se cuvin arhiepiscopilor şi episcopilor. Fac, de asemenea, excepţie toate morile în fiinţă sau care se vor face în ţinuturile amintite mai sus, afară de cele din Ţara Litua (adică a lui Litovoi!); de asemenea, toate clădirile şi semănăturile făcute cu cheltuiala fraţilor zisului ordin, fâneţele şi păşunile pentru vitele şi turmele lor, tot aşa şi heleşteele în fiinţă sau care se vor face: toate acestea le dăm în întregime zişilor fraţi, afară de pescăriile de la Dunăre şi de la iazul de la Celei, pe care le dăm pe din dăm pe din două.

Acordăm, de asemenea, zisului ordin al ospitalierilor ca să ia *jumătate din toate veniturile şi foloasele care se strâng pentru rege de la românii din Ţara Litua, afară de Ţara Haţegului, cu dependenţele sale.* Voim, de asemenea, ca numiţii români să ajute cu oastea lor pe zişii fraţi la apărarea ţării şi la respingerea injuriilor ce ni s-ar face de străinii nesupuşi nouă. Şi tot aşa, zişii fraţi, în cazuri asemănătoare, să fie ţinuţi a ajuta pe români, cât vor putea.

Orânduielile pe care le va face zisul ordin, atât pentru libertăţile, cât şi pentru judecăţile nobililor şi celorlalţi care ar veni din altă parte să locuiască ţinutul pomenit, cât şi hotărârile pe care le va da le vom socoti drept bune şi tari; cu adaosul însă că, dacă se va da vreo sentinţă capitală împotriva mai-marilor ţării (*majores terrae*) pe care ei s-o socotească nedreaptă, aceştia să poată apela la curtea noastră.

Pe lângă aceasta am dat amintitului... ordin ospitalier întreaga Cumanie de la râul Olt şi de la Alpii Transilvani, în aceleaşi condiţii ca şi Ţara Severinului, *afară de ţara lui Senesalau voievodul românilor pe care o lăsăm acestuia ca s-o ţie ca şi până acum, în aceleaşi condiţii ca şi cele amintite mai sus pentru Ţara Litua.* Şi aceasta nu vrem s-o trecem cu vederea ca de la prima intrare a numiţilor fraţi şi până în 25 de ani, toate veniturile Ţării Cumaniei să le ia în întregime ordinul amintit, afară de Ţara lui Seneslau, din care va lua numai jumătatea veniturilor şi foloaselor. Iar după cei 25 de ani, se va da fiscului regal prin fraţi ai acestui ordin... jumătatea din toate veniturile, foloasele şi slujbele. Din 5 în 5 ani un om special al nostru va trebui să preţuiască veniturile, slujbele şi foloasele care ies din acea ţară".

Această Diplomă, emisă de regele Bela IV, în 1247, este de o importanţă fundamentală pentru istoria poporului şi a Bisericii noastre. În primul rând, reţinem că este vorba aici de cinci formaţiuni, dintre care patru în dreapta Oltului şi una în stânga: 1. Ţara Severinului era partea Banatului dinspre Oltenia şi poate chiar întreg Banatul; 2. Cnezatul lui Ioan, cu partea de răsărit a Olteniei de-a lungul Oltului, începând de la munţi până la Dunăre; 3. Cnezatul lui Farcaş este stabilit a fi în partea Vâlcei, întrucât se poate face o legătură între această localitate şi numele cneazului. Ungurescului cuvânt «farcaş» îi corespunde românescul *„lup"*, iar în slavoneşte i se zice «vâlc»; 4. Voievodatul lui Litovoi fiind identificat cu Ţara Haţegului, şi probabil cuprindea şi Valea Jiului; 5. Voieodatul lui Seneslav era în stânga Oltului, adică partea vestică a Munteniei, respectiv judeţele vechi Argeş, Muscel, Dâmboviţa, cum e posibil să fi fost şi alte părţi ale unor judeţe.

Referitor la această împărţire, se reţin două aspecte, respectiv: cele trei cnezate, al Severinului, al lui Ioan şi al lui Farcaş, intrau fără reţinere în folosinţa ioaniţilor, iar Voievodatul lui Seneslav şi Litovoi erau socotite ca fiind ale românilor.

În cadrul istoriei Bisericii noastre ceea ce ne interesează este faptul că aici se aminteşte existenţa unei administraţii bisericeşti, cum şi faptul că de la venituri erau exceptate *„bisericile clădite şi cele ce se vor clădi în toate ţările sus zise... rămânând deci neatinse cinstea şi drepturile arhiepiscopilor şi episcopilor"*. Întrebarea care şi-o pun istoricii noştri este: la ce fel de arhiepiscopi şi episcopi se face referire, respectiv catolici sau ortodocşi? Oricare ar fi răspunsul, adevărul este că, privitor la voievodatul lui Seneslav, care era în partea stângă a Oltului, este posibil ca episcopul să-şi fi avut sediul la Curtea de Argeş sau la Câmpulung unde ştim că s-a înfiinţat, la 1359, Mitropolia şi unde sub biserica mănăstirii Negru Vodă au fost descoperite rămăşiţele unei mai vechi ctitorii.

Privitor la Litovoi, acesta, fiind în Ţara Haţegului, putea avea aici undeva sediul, căci este ştiută existenţa unor biserici din piatră, cum a fost cea de la Densuş, Streisângeorgiu, Strei, Sântămăria Orlea.

În cnezatul lui Farcaş nu poate fi ocolit chiar Râmnicul Vâlcea. Privitor la Banatul Severinului vom face referire la descoperirea celor două biserici de aici din secolul XIII şi înfiinţarea Mitropoliei Severinului la 1370. În privinţa identificării centrelor episcopale nu se poate exclude faptul că din totdeauna ierarhii proveneau din rândul monahilor, ori la 1370 se pun bazele mănăstirii Vodiţa, şi încă mai înainte la înfiinţarea Mitropoliei Ungrovlahiei (Ţării Româneşti) la 1359, când se emite tomosul de la Patriarhia din Constantinopol se face referire la «cinul monahal».

Regii unguri îşi menţineau autoritatea asupra acestor locuri şi cereau achitarea unor drepturi pe care

le pretindeau aşa cum am văzut în diploma de la 1247. Deşi Litovoi şi Seneslau erau într-o oarecare independenţă, totuşi exercitarea acelei vasalităţi nu era exclusă, căci erau obligaţi să participe cu armatele lor în sprijinul regatului ungar în acţiunile lui defensive. Era de altfel moda timpului, căci în caz de primejdie se sprijineau aceste cnezate şi voievodate cu ţara dependentă. Este ştiut că, în acea perioadă, regele Angliei avea raport de vasalitate faţă de regele Franţei. Aşa se prezentau lucrurile în Europa în acel timp, de aceea raportul cnezatului lui Litovoi şi cel al voievodatului lui Seneslau nu micşora cu nimic din independenţa lor.

Litovoi, cneazul, sau poate fiul său, a refuzat să mai plătească la un moment dat tribut, şi ocupă unele teritorii considerate ale regatului ungar, aceştia (ungurii) după unele avertismente în 1272 şi 1276 întreprind o expediţie împotriva lui şi urmare e că el a murit pe câmpul de luptă, iar fratele său Bărbat a fost luat prizonier şi s-a răscumpărat cu sume însemnate. Ceea ce se poate concluziona din acest eveniment este faptul că, dacă în acea perioadă exista o armată închegată, pe acest fundal putem să tragem şi o concluzie, în spaţiul rezervat preocupărilor noastre, că, în acest context, putem vorbi şi de existenţa unei eparhii consolidate la curtea lui Litovoi.

Dacă până acum am amintit de cele petrecute în Transilvania, Banat, Oltenia şi unele părţi din Ţara Românească, cu referire la Moldova în secolul XII şi XIII, facem precizarea că în documentele slave se face pomenire de o populaţie valahă din partea de răsărit a Carpaţilor, care se numeau *bolohoveni*. Ei apar amintiţi în cronica rusească a lui Ipatie, între 1150 şi 1257, iar ţara lor este numită *„Bolohova*”.

Cuvântul *boloh* este de origine slavă răsăriteană şi din el a apărut forma latinească prin care sunt redaţi românii, respectiv *blah, blahorum*. Aşa cum apare numele ţărilor române în documentele latine *„Terra Blahorum*”. „De la Câmpulung în sus, se întinseseră românii în hotarele monarhiei polone, mult mai spre şes cum îndrăzniseră să o facă, în regiunile mai joase ale ţărilor române, cele bântuite de barbari. Aici întâlnim nişte *Cnezi Bolohoveni* sau *Valahi*, între principatele de Haliciu, Volhynia şi Kiev, până în apropierea Bugului superior. Un document ne dă chiar preţioasa indicaţie că orăşelul Bolochov din Galiţia era numit «villa Valachorum». Ei trăiau sub conducătorii lor proprii numiţi cnezi, ca şi la românii din Ardeal şi Ungaria, şi tocmai această organizare a lor, sub aşezământul românesc al knezatelor, întăreşte faptul romanităţii acestei populaţii” (A.D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia Traiană*, vol. II, ed. a II-a, p. 220).

Nu toţi istoricii sunt de părere că aceştia ar fi fost exact români. E vorba de unii istorici străini, dar nu numai potrivirea numelui lor cu cel al românilor duce la concluzia amintită, ci însuşi modul lor de organizare, cnezatul, face o trimitere expresă la poporul român. Deci, suntem în faţa unui fenomen care prezintă expansiunea românilor încă din secolul XII.

Cu referire la aceşti vlahi, numiţi bolohoveni, din secolele XIII–XIV, în documentele poloneze se face referire la 500 de sate româneşti existente în sudul statului Haliciului, care aveau o conducere tradiţională românească. Cnezatele acestea erau independente, dar cu timpul au fost înglobate în statul Haliciului.

Tot cronicarii ruşi amintesc de existenţa unei ţări *Berlad*, din sudul Moldovei prin secolul XII, şi o populaţie, cea a *berladnicilor*, fiind aici o transcriere în slavă a *bârlădenilor*, ceea ce presupune că oraşul Bârlad era centrul. De altfel în 1174, supărându-se principele Suzdali, pe fraţii Rostislavici, le porunceşte să părăsească „ţara rusească” şi unul dintre ei să meargă „la Berlad”. Evident că este vorba de oraşul Bârlad. Formau o populaţie numeroasă din moment ce fiind implicaţi într-o acţiune armată de la gurile Niprului, au înrolat o armată de 6000 de soldaţi.

Revenind la cele amintite trebuie să subliniem că în secolele X–XII nu avem izvoare istorice sigure privitor la trecutul nostru, şi aceasta datorită lipsei unei formaţiuni politice mai deosebite din cauza dublei dominaţii cea a ungurilor şi pe de altă parte din cauza pecenegilor şi a cumanilor. De multe ori numele şi existenţa românilor este ascunsă în documente şi sub numele pecenegilor şi a cumanilor. (C.C. Giurescu, *op. cit.*, p. 269).

Cronicile ungureşti şi bulele papale fac referire cu privire la secolul XIII, la existenţa în sudul Moldovei, înainte de întemeierea Moldovei, despre *ţara brodnicilor*. Cum cuvântul *brod* înseamnă *vad*, aici se face referire la locuitorii din regiunea râurilor, vadurilor. În diploma regelui ungar Andrei al II-lea din 1222, atunci când este atribuită „Ţara Bârsei” cavalerilor teutoni, se specifică că ţinutul se întinde „până la hotarele brodnicilor”.

La fel în bula papei Grigore al IX-lea din 1227, când se motivează necesitatea întemeierii unei episcopii catolice, se aminteşte că „puterea (apostolică) a avut întotdeauna mare preţuire în ţinuturile cumanilor şi ale brodnicilor vecine cu ale lor, despre convertirea cărui neam se trage nădejde”.

Desigur că cnezii din aceste formaţiuni politice aveau la curtea lor episcopi care orânduiau viaţa bisericească prin activitatea lor specifică.

Cercetările arheologice au dus la descoperirea în acest spaţiu în perioada premergătoare întemeierii Moldovei, la descoperirea unor *cruci-engolpioane* aparţinând secolelor XII–XIII, care aveau în ele încastrate sfintele moaşte şi care după tradiţie erau purtate de ierarhi. Toate acestea sunt dovezi de netăgăduit, despre prezenţa românilor în acele locuri, care constituie leagănul nostru de formare şi existenţă.

❑

PERSONALITATEA PREOTULUI *

Cine a foiletat şi a privit stăruitor paginile gazetei ***„Foaia diecezană"*** a putut observa, mai ales pe tronsonul de timp dintre anii 1886 şi 1918, conţinutul bogat şi varietatea domeniilor abordate în orizontul cunoaşterii, de la religie şi aspectele bisericeşti, la învăţământ, istorie, cultură, diverse ştiinţe şi arte, până la legislaţie, economie şi cotidianul fapt divers — componente ce-i conferă oficiosului eparhial, în globalitatea sa, un veritabil caracter enciclopedist. Între domeniile respective, problematica religioasă s-a bucurat, în mod firesc, de un plus de atenţie, atât prin studiile elaborate de colaboratori, cât şi prin oglindirea numeroaselor laturi aferente vieţii bisericeşti în relaţie cu societatea. Din această perspectivă, o preocupare distinctă a avut această publicaţie pentru personalitatea preotului, în ce constă portretul lui ideal, care era starea lui materială (mai totdeauna precară), prezentarea la concursuri, alegerea, sfinţirea şi instalarea în posturi vacante etc.

O întoarcere în timp stârneşte şi azi o doză de interes, măcar ca o simplă curiozitate, dacă nu ca o atentă privire comparativă faţă de conceptele contemporane.

Din mulţimea articolelor tematice privind personalitatea preotului, ca şi din numeroasele referiri contextuale se poate reconstitui un veritabil organon deontologic al acestuia, printre principalele trăsături aflându-se şi următoarele:

Este vizată mai întâi chemarea pentru nobila profesiune pastorală: „Direcţiunea ce voim a o vedea mai bine rânduită este alegerea forţelor bisericesci. Răul se începe de regulă de la primirea în cursul clerical. Nu arareori s-au primit oameni fără pic de vocaţiune pentru această carieră (...) Devenind aplicaţi atari indivizi în locuri mai espuse, periclitează interesele bisericei noastre" (*Învăţământul teologic*, **FD** nr. 36/1889, p. 1, reproducere din ***„Telegraful Român"***). „Preotul are lipsă de cultură pe al cărei temeiu să-şi câştige destoinicia de a dobândi şi a aduce la mântuire pe toţi credincioşii încredinţaţi lui spre păstorire. La preoţi, cultura se cuprinde în aptitudinea ce se recere spre a zidi pre credincioşi, pentru a fi învăţătoriu să propovăduiască cuvântul evanghelic după priceperea ascultătorilor, chivernisind comunitatea creştină ca (pe) însăşi casa sa" (din editorialul *Cultura preoţilor*, **FD** nr. 2/1886, p. 2). „Preotul să fie înarmat cu calităţi intelectuale şi morale din comoara preoţească şi nesăcată a adevăratei înţelepciuni, a iubirii şi blândeţii, a răbdării, a liniştii. Simplitatea şi curăţenia să fie nota distinctivă a preotului în îmbrăcăminte" (Avram Corcea, *Preotul ca factor social*, **FD** nr. 42/1907, p. 2). „Cultura cuprinde teren din ce în ce mai mare între creştinii noştri. De acest progres trebuie să ţinem cont şi noi preoţii, pentru a câştiga pe ascultători prin espunerea cu vorbirea şi intonarea corectă şi corespunzătoare firei limbei şi sentimentului, prin gesturi şi mimici potrivite, acomodate, prin înfăţişarea plină de demnitate, nutrind astfel evlavie şi întărind religiositatea" (Ioan Velovan, *Despre ceremoniile liturgice preoţesci*, **FD** nr. 22/1886, p. 4). „Cultura bunei-cuviinţe şi a tonului fin uzitate în lumea civilisată sunt cu atât mai recomandabile pentru personalitatea preotului, cu cât mai mult e necesitat sau are ocasiune a sta în atingere cu oamenii culţi" (G. Reus, *Personalitatea preotului ortodox*, **FD** nr. 39/1893, p. 1, după ***„Candela"***). „Preotul are să fie psihologul desăvârşit, care să cuprindă lumea sufletească şi să cunoască până în amănunte vibraţiunile şi accesibilităţile sufleteşti ale parohielnicilor" (Aureliu Iana, *Unele cerinţe la păstorirea sufletelor*, **FD** nr. 6/1907, p. 3). „O condiţiune principală a înţelepciunei pastorale şi a formelor convenţionale este şi aceea ca preoţii să nu se rumpă de popor, ci să caute a merge cu el împreună" (din editorialul *Preoţii şi învăţătorii noştri în viaţa publică politică*, **FD** nr. 21/1887 p. 1). Dar o concentrare deosebit de esenţială şi o motivaţie tranşantă o întâlnim într-un alt redacţional semnat, probabil, de dr. Iosif Olariu, cunoscut pentru rigoarea ideilor sale teologice şi exigenţa sa comportamentală: „Preotul nu săvârşeşte lucrurile în numele său, ci în al lui Isus Christos. Dacă este aşa, apoi viaţa preotului să fie viaţă sântă, curată, neprihănită. Lui nu-i este admisă greşeala să murdărească, să necinstească prin purtarea sa culpabilă o demnitate aşa de sublimă consacrată serviciului dumnezeesc" (*Despre viaţa curată a preotului*, **FD** nr. 2/1910, p. 1). În fine, un avertisment evitabil: „Viaţa preotului este espusă mai mult decât a oricui criticelor publicului. Şi nimeni nu este mai batjocorit şi urgisit ca şi un preot decăzut" (*Epistola unui protoprezbiter către un preot subordinat în cestiunea comportării lui*, **FD** nr. 13/1886, p. 6).

Aceste idei juxtapuse, formulate cu simplitate şi bun-simţ, sunt câteva eşantioane dintr-un evantai mai larg exprimând profesiuni de credinţă ce călăuzeau pe mai-vechii slujitori ai altarului în aspiraţia lor de autoperfecţionare pastorală.

prof. Petru CĂLIN

---

* **Extras din volumul PUBLICAŢIA PASTORALĂ „FOAIA DIECEZANĂ" — studiu monografic gata pentru tipar**

Prof. GHEORGHE DOBREANU (1911-2001)

Gheorghe Dobreanu s-a născut la data de 30 decembrie 1911, în *Caransebeş*. Părinţii lui vin din localitatea *Densuş* (jud. Hunedoara) şi se stabilesc în Caransebeş. Fiind singur la părinţi, a crescut în iubirea de Dumnezeu şi de Biserică şi, încă din pruncie, a cunoscut tradiţii străbune, cântând şi lăudând pe Dumnezeu. După ce a terminat şcoala primară, a urmat *Şcoala Normală* şi apoi *Institutul Pedagogic* din Caransebeş. Bun de carte şi, de mic, pasionat pentru muzică, urmează mai apoi, în particular, cursuri de orgă, armonie, contrapunct şi compoziţie muzicală, cu profesorul ANTONIU SEQUENS, al cărui urmaş demn de meşteşug, de zel şi zestre spirituală, devine. Paralel, pentru specializarea în probleme de muzică, face şi *Conservatorul*.

Activitatea de început a pornit la vârsta de 18 ani, ca învăţător în mai multe localităţi din Banat. Îl găsim la Rusca Montană, Teregova, Mâtnicul Mare, Babşa, Dragşina, Sânmihaiul Român, Păuliş, Pâncota şi Bârzava.

Peste tot unde a fost învăţător, pasiunea pentru muzică a aplicat-o în măsură pronunţată, organizând coruri şcolare, folositoare în serbările de sfârşit de an, spre bucuria elevilor şi a părinţilor lor.

În august 1947 s-a căsătorit cu Florica, născută Şuşoi, învăţătoare.

Serviciul militar l-a făcut la un regiment de vânători de munte. În cel de-al doilea război mondial, face *Şcoala de ofiţeri de rezervă* şi participă pe front, ajungând prizonier în Rusia, în localitatea ORANCHI. În acest lagăr, în apropiere fiind şi o mănăstire ortodoxă rusă, au fost foarte mulţi prizonieri români cărora li s-a dat posibilitatea, de către conducerea lagărului, de a organiza şi un cor, în număr de 100 persoane, cor ce a fost pregătit şi dirijat de prof. Gheorghe Dobreanu.

Întors acasă din război, în anul 1950 îl găsim profesor suplinitor şi apoi director la *Şcoala de muzică şi arte plastice* din Caransebeş, timp de 14 ani.

În acest timp, la dorinţa unor preoţi şi intelectuali din Caransebeş, se organizează un cor (IMCA) de bărbaţi, care a cântat Sf. Liturghie la biserică şi alte piese muzicale la diverse manifestări organizate prin *Casa de Cultură*.

De asemenea, a pregătit şi condus *Corul Casei de Cultură* din Caransebeş şi, în aceeaşi măsură şi în acelaşi timp, *Corul Clubului C.F.R.* din Caransebeş.

Compozitorul Gheorghe Dobreanu a preluat şi armonizat pentru cor de bărbaţi, dar şi pentru cor mixt, piese ca: *Frunză argintie, Frunzuliţă firul ierbii, La fagul cu frunza rară, La izvorul din pădure, Trecui valea peste apă* şi altele. De asemenea, s-a îngrijit de ediţii muzicale, a publicat în colaborare culegerile de muzică corală *Sus pe Semenic* şi *Cântece şi colinde bisericeşti*.

La un concurs organizat în Bucureşti, în cadrul culegerii de doine populare originale, s-a cerut — celor ce doresc să concureze — să pună pe portativ (cu notaţie liniară) conţinutul şi melodia unei doine şi să le trimită pe adresa respectivă în Bucureşti. Pentru a da un răspuns, prof. Gheorghe Dobreanu a avut în biblioteca muzicală personală o *Doină*, culeasă de el din satele Bogâltin şi Cornereva, pe care a trimis-o. Din foarte multe doine trimise, cea a profesorului Gheorghe Dobreanu a fost premiată cu *Premiul I* pe ţară, ceea ce dovedeşte priceperea lui în arta muzicală.

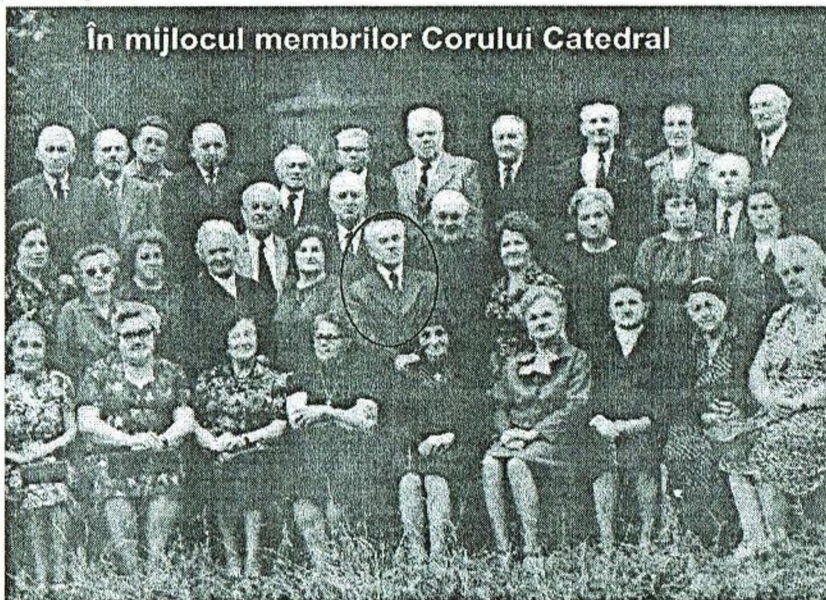
În dragostea faţă de Biserică şi faţă de muzica bisericească, la cererea noastră, a instruit şi dirijat un „cor al preoţilor din Protopopiatul Caransebeş", dar care din păcate a durat doar doi ani, neputând cei 25 de preoţi a se prezenta la probele de instruire a pieselor ce urmau a fi prelucrate.

Cea mai importantă lucrare a prof. Gh. Dobreanu, imediat după pensionare, a fost aceea că a preluat *Corul Catedral*, pe care l-a condus, l-a reinstruit şi l-a îmbogăţit timp de 21 de ani. În acest timp a avut posibilitatea să pună pe note şi să prelucreze o serie întreagă de *pricesne*, *colinde*, melodiile celor *8 glasuri* pentru cântăreţii bisericeşti, pe varianta bănăţeană, precum şi *Liturghia pe 3 voci pentru coruri de copii*.

În scopul uniformizării cântărilor bisericeşti, în colaborare cu prof. Dimitrie Cuzma şi Prot. Ioan Teodorovici, prof. Gheorghe Dobreanu a alcătuit o *carte de cântări* puse pe note pentru trebuinţele preoţilor, cântăreţilor şi elevilor de la seminariile teologice din părţile Banatului.

Pentru dragostea faţă de Biserică, pe care a slujit-o, a fost ales membru în *Consiliul parohial Caransebeş*; mai mult, pentru pregătirea lui în ample activităţi muzicale bisericeşti, a fost ales membru în *Consiliul Eparhial al Arhiepiscopiei Timişoarei şi Caransebeşului*, timp de 8 ani, în două legislaţii.

Pierderea lui se simte acum şi se va simţi în continuare, fapt pentru care noi îl regretăm, gândindu-ne la bogata şi îndelungata lui activitate — timp de 68 de ani — în ogorul Bisericii lui Hristos.

Prof. Gheorghe Dobreanu a fost un om deosebit, cum puţini se află printre noi. A avut o comportare exemplară, de o sensibilitate şi bunătate sufletească rar întâlnite. În viaţa lui de toate zilele, pentru sine n-a luat nimic de la Biserică, n-a supărat pe nimeni, ci a dăruit mult din generosul său suflet, tuturor credincioşilor care au ascultat Liturghiile cântate şi dirijate de el.

A fost un mare artist, priceput în toate ramurile muzicale, care a valorificat cu deosebită măiestrie cântecul bisericesc, patriotic şi românesc. A cunoscut mulţi muzicieni mari din Bucureşti, Timişoara, Lugoj şi Caransebeş.

Profesorul Gheorghe Dobreanu a încetat din viaţă duminică noaptea, 16 dec. 2001, cu două săptămâni înainte de a împlini 90 de ani. Şi-a dat obştescul sfârşit în pace, foarte liniştit, încât parcă a vrut să nu supere pe nimeni.

Înmormântarea a avut loc miercuri, 19 dec. 2001, în locul său de veci din Cimitirul *Sf. Ioan Botezătorul* din Caransebeş. A fost prohodit de un sobor de 5 preoţi şi un diacon, în formaţia: Prot. Dimitrie Grama, Prot. Liviu-Mihai Drăgan, Pr. Dimitrie Negrei, Pr. Pavel Curuţi, Pr. Ioan Mezinca şi Diac. Ioan Ghera. Au luat cuvântul Prot. D. Grama şi Prot. L. Drăgan.

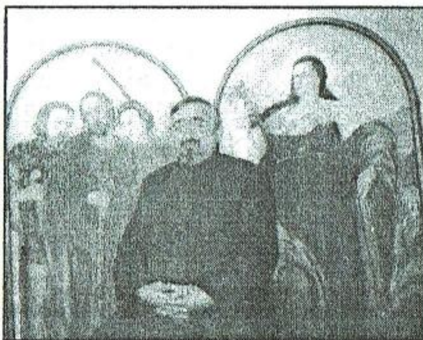
Păr. D. Grama a transmis condoleanţe soţiei îndurerate şi tuturor credincioşilor, din partea Prea Sfinţiei Sale Dr. Laurenţiu Streza, Episcopul Caransebeşului, care în ziua înmormântării nu a fost prezent în localitate.

Cei care l-am cunoscut mai îndeaproape suntem datori să nu-l uităm, să ne rugăm pentru sufletul său, iar Dreptul Judecător, cântărindu-i faptele, să-l numere printre cei aleşi ai Săi.

Dumnezeu să-l odihnească şi să-i fie ţărâna uşoară!

Prot. Dimitrie Grama

✝ Pr. Ic. Stavr. IOSIF TOC

S-a născut în data de 12 martie 1952 în satul POTOC din părinţii Gheorghe şi Elena Toc. Familia viitorului slujitor al Bisericii străbune fost o familie cu frică de Dumnezeu, tatăl, Gheorghe Toc, fiind un bun cântăreţ de strană.

Şcoala primară a urmat-o în satul natal, iar ciclul gimnazial la Oraviţa. Între anii 1968-1973 urmează cursurile Seminarului Teologic „Ioan Popasu" din Caransebeş.

După terminarea Seminarului este hirotonit în toamna anului 1973 preot paroh pe seama Parohiei Milcoveni, Protopopiatul Oraviţa, unde slujeşte până în anul 1975, când este transferat la cerere în Parohia Ticvaniu Mare, unde slujeşte până în data de 1 august 1998, când se transferă la cerere în Parohia Broşteni, Protopopiatul Oraviţa.

În cei 28 de ani de activitate, până la trecerea sa spre cele veşnice în ziua de 10 decembrie 2001, preotul Iosif Toc a depus o muncă neobosită întru propovăduirea Evangheliei lui Hristos, ceea ce a atras asupra sa aprecierile unanime ale credincioşilor păstoriţi şi, nu în ultimul rând, a ierarhilor sub oblăduirea cărora şi-a desfăşurat întreaga sa activitate.

Din căsătoria sa, în anul 1973, cu Maria Secăşan, au rezultat cei doi copii ai familiei preotului Iosif Toc, Marcel, actualmente student în an terminal la Facultatea de Drept din Lugoj şi Simion, elev în clasa a IX-a la Liceul „General Drăgălina" din Oraviţa.

În toate parohiile păstorite a depus o muncă cu timp şi fără de timp. La Milcoveni a promovat cântarea de strană, formând la vremea respectivă un numai de 12 cântăreţi de strană. La Ticvaniu Mare a menţinut în permanenţă unitatea de credinţă în faţa multor încercări ale vremii. La Broşteni a restaurat în întregime biserica parohială — monument istoric — şi a format un cor bisericesc, foarte competitiv în arealul Văii Caraşului. A cumpărat o casă parohială şi a organizat viaţa bisericească într-un mod exemplar.

Toate aceste realizări au făcut ca, în anul 1993, Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, să-i acorde distincţia de iconom, iar Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza, Episcop de Caransebeş, să-i acorde distincţia de iconom stavrofor (sept. 1996).

Trecerea sa spre cele veşnice a întristat Centrul Eparhial, în mod special pe Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza, preoţii din protopopiat, în frunte cu protopopul lor, credincioşii din parohiile în care a slujit şi pe foarte mulţi din cunoscuţii acestui vrednic slujitor.

A fost prohodit de marea majoritate a preoţilor din protopopiat şi din alte părţi, în frunte cu P. C. Părinte Vicar Eparhial Constantin Bertea, P. On. Pr. Ioan Văran, Protopopul Oraviţei, P.C. Pr. Inspector Eparhial Mihai Ţunea, P. On. Pr. Liviu Drăgan, Protopopul Caransebeşului.

Cu această ocazie s-a transmis familiei îndoliate cuvântul de îmbărbătare al ierarhului nostru, accentuat cum se cuvine de P. C. Pr. Vicar Constantin Bertea. Au vorbit cu această ocazie, extrem de tristă, Prot. Ioan Văran, Prot. Liviu Drăgan.

Trupul neînsufleţit al vrednicului preot fost depus în ziua de 14 decembrie 2001 în cimitirul din Oraviţa Montană fiind condus pe ultimul său drum de peste 1000 de credincioşi din Oraviţa, Broşteni, Ticvaniu Mare, Potoc, Socolari, Milcoveni etc.

Dumnezeu să-l odihnească şi să-l aşeze în Împărăţia Luminii şi a Dreptăţii!

Veşnică să-i fie pomenirea lui din neam în neam!

Prot. I. Văran

„TRIFOIUL CĂRĂŞAN” – ION STOIA UDREA, ROMUL LADEA ŞI VIRGIL BIROU –

Nenumărate au fost clipele când am încercat să definesc gena spiritual-culturală a locului, pe care cu bucurie l-am descoperit aureolat de prezenţa unor mari personalităţi născute şi formate la şcoala cunoaşterii. „Este foarte greu să găseşti izvorul, când el este pretutindeni" — spunea cu mulţi ani în urmă regretatul profesor orăviţean Nicolae Lighezan, luând în considerare cu bună ştiinţă prezenţa în panteonul spiritualităţii bănăţene a multor personalităţi remarcabile.

În acest context n-am considerat vreodată Banatul ca fiind doar un pământ al făgăduinţei, ci ca un loc unde dimensiunea în plan în plan orizontal a actului cultural s-a manifestat în mod evident.

Aproape că nu există vreun loc în arealul bănăţean — fie de munte, fie de câmpie —, care să nu se bucure de prezenţa unui nume înscris definitiv în catalogul aducerii aminte.

Pentru Valea Cărașului, acest sentiment înseamnă mai mult decât o simplă mândrie locală, el reprezentând un act de naştere a ceea ce oamenii numesc atât de simplu: dorinţa de a fi dincolo de simplitate, dincolo de banal. Aşa am descoperit şi eu — ca mulţi alţii — imaginea simbol a „Trifoiului cărăşan", în care numele celor trei mari personalităţi — Ion Stoia-Udrea, Romul Ladea şi Virgil Birou — au însemnat întotdeauna surse de mare inspiraţie şi exemple, pentru felul în care au perceput realităţile existenţiale ale omului.

ION STOIA-UDREA (1901–1977), născut în satul Greoni, a reprezentat în configuraţia „Trifoiului cărăşan" starea de bonomie specifică ţăranului cărăşan. Publicist de excepţie, Ion Stoia-Udrea s-a aplecat şi asupra unor evenimente istorice care au marcat viaţa şi preocupările oamenilor din această parte de ţară. A fost directorul revistei „Vrerea", unde avea să vadă lumina tiparului, în anul 1942, antologia întocmită de el — „11 poeţi bănăţeni" —, cu 11 portrete executate de pictorul Catul Bogdan. În prefaţa cărţii se spune printre altele: *„O singură observaţie avem: ceea ce leagă toate aceste nume într-un mănunchi şi dă perfectă unitate, dincolo de marea diversitate a formelor de expresie, întregul volum este sufletul unic, care vibrează desluşit şi puternic, deşi pe tonuri şi game diferite, în gândirea şi graiul fiecăruia. Atât am vrut să dovedim!"*.

Interesantă premoniţie cu privire la ceea ce ei înşişi aveau să dovedească în configuraţia „Trifoiului cărăşan".

ROMUL LADEA (1901–1970), născut în satul Jitin, a însemnat în iconomia „petalelor", cu sens de simbol, imaginea extraordinară a insului implicat profund în sensurile vieţii. Ion Arieşanu, redactorul şef al revistei „Orizont", îl definea pe Romul Ladea, într-un articol omagial, apărut în 9 decembrie 1976, în felul următor: *„Dacă ar fi trăit încă, în acest an, Romul Ladea ar fi împlinit trei sferturi de secol, vârsta înţelepciunii. Ţâşnit ca un izvor curat din pământul Văii Caraşului, sau, poate, ca un arbust solitar într-o grădină din Jitinul său natal, el şi-a lărgit matca şi şi-a mărit-o, cuprinzând întreagă simţirea ţăranului bănăţean cu care pornea, ca zestre, în lume... În focul vieţii, el a fost tot timpul un flămând de prietenie... Dacă ar fi trăit încă, ne-am fi adunat cu toţii în jurul său, ca în vremuri străvechi în jurul unui patriarh, şi am fi urmărit din gura lui marile şi eternurile adevăruri, care ne-ar fi învăţat nu numai arta de a crea, ci şi arta de a trăi"*.

VIRGIL BIROU (1903–1968), născut în Ticvaniul Mare, a purtat permanent, în statura lui, vocaţia de umanist, implementată în fiinţa sa de tatăl său, învăţătorul Iuliu Birou. Pasionat călător, Virgil Birou a colindat, ca nimeni altul, plaiurile cărăşene. În cartea sa de debut — „Oameni şi locuri din Caraş" —, cel mai mare prozator al Banatului conturează în mod sugestiv ceea ce are Caraşul mai expresiv, o mulţime de figuri de oameni întâlniţi de autor sau evocaţi de sufletul nostalgic al celui ce îşi revede locurile dragi. După „Năzuinţe şi realizări..." a urmat o altă carte reprezentativă — „Crucile de piatră de pe Valea Caraşului" —, apărută în Editura Institutului Social Banat-Crişana, Timişoara, anul 1941. În această carte, aparent simplă, Virgil Birou nu descoperă cruci, ci oameni care au trudit enorm — în mod văzut şi nevăzut — pentru emanciparea culturii naţionale.

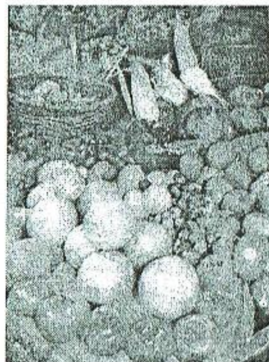
În anul 1947 îi apare romanul „Lume fără cer", cu sprijinul direct al scriitorului Petru Nemoianu. Roman de excepţie, „Lume fără cer" a însemnat în arealul scrisului românesc dovada incontestabilă a valorii prozatorului Virgil Birou, cu nimic mai prejos decât alţi contemporani ai săi.

Privită în ansamblu, opera şi activitatea celor trei, se poate constata că aceasta degajă o mare forţă în exprimare, nu doar prin cuvânt, ci şi prin felul în care şi-au rânduit sensul vieţii într-o lume bulversată de tot felul de intrigi şi neajunsuri, pe care fiecare în parte le-a simţit din plin. Cu toate acestea, deviza sub care s-a unit „trifoiul cărăşan" — *„Vox populi Vox Dei" (Vox populi,* nu *vox plebis)* — a fost respectată cu sfinţenie, aceasta constituindu-se ca un memento permanent în viaţa creatorilor de valori, nu numai în generaţia contemporană cu ei, ci şi în cele viitoare.

Prot. Ioan Văran,
Oraviţa

Remedii naturiste — VII

(în loc de EPILOG)

Începând cu Nr. 11-12 (Noiembrie-Decembrie) 2000 și continuând în numerele 1-2, 3-4, 5-6, 7-8 și 11-12/2001 ale revistei a fost publicat un șir de articole privind REMEDII NATURISTE, la care mulți dintre cititorii revistei FOAIA DIECEZANĂ au putut apela în funcție de sezonul calendaristic în care ne-am aflat. Am făcut referiri la valoarea naturistă pentru: săruri minerale, vitamine, spanac, urzică, păpădie, castravete, ceapă, usturoi, varză, morcov, pătrunjel și țelină. Bineînțeles că ar mai fi foarte multe plante cu valoare naturistă, dar ne limităm deocamdată doar la acestea, deoarece nu dorim să supraîncărcăm cunoștințele cititorilor în urma lecturării și aplicării în viața de zi cu zi a recomandărilor făcute și de care suntem convinși că mulți au beneficiat apelând la ele.

Ne limităm la acestea deoarece unii dintre noi strâmbăm din nas când auzim sau ni se recomandă fitoterapie, adică remedii sau tratamente pe bază de plante, cârtesc a neîncredere cum că e vorba de leacuri băbești. Acestor neîncrezători am dori să le amintim că tot mai multe institute de cercetări medicale și farmaceutice din întreaga lume descifrează virtuțile nebănuite ale plantelor și că, de exemplu, există o mare clinică din SUA în care sunt vindecate o gamă variată de boli doar cu apă de izvor extrem de bogată în săruri minerale sau cu sucuri din plante cu mare valoare naturistă mai ales asupra sistemului nervos, endocrin, circulator, hepatic, digestiv etc.

Ființa umană a fost programată să se nască în mijlocul naturii și să beneficieze de toate binefacerile oferite de aceasta. Vegetația se află lângă noi, această veritabilă farmacie verde ne invită doar să întindem mâna și să prevenim sau să ne tămăduim cu plantele medicinale sau alte plante oferite de flora spontană sau cultivată.

Trebuie doar să avem în considerare faptul că terapiile naturiste nu se contrapun medicinii clasice, ci tind să devină un complement al lor.

Este necesar să apelăm la rețete pe bază de sucuri care ajută organismul să se dezintoxice apelând la valoarea naturistă a sucului de morcov, struguri, mere, ceapă, țelină, varză etc. În aceste situații vom uita de carne, unt, ouă, de toate alimentele generatoare de colesterol, „inamicul public nr. 1“ al organismului uman.

Dacă animalele ierbivore se hrănesc cu nutrețuri vegetale, le prelucrează în mod specific și obțin o gamă variată de proteine cu mare valoare naturistă, de ce nu am face-o și noi, decât să ne aprovizionăm cu proteine la mâna a doua, apelând la produse animaliere, când am putea pune chiar noi în valoare produsele de origine vegetală sub formă de sucuri sau crudități, nedeteriorate de acțiunea focului prin preparare.

Apelându-se la ceaiuri, decocturi, infuzii, sucuri, cataplasme etc., ne putem trata, dar mai ales preveni unele maladii cu care ne confruntăm zilnic în diferite medii de viață și de muncă.

Vă recomandăm să fiți perseverenți și să aveți încredere în recomandările noastre consemnate în aceste articole menționate mai sus.

Prof. biologi Eugenia Mocanu
și Ioan Tocuț

În urma tipăririi post-mortem a lucrării *Studii de apologetică*, a regretatului ***protodiacon profesor Cornel Olariu***, familia distinsului teolog a donat beneficiul — realizat de Editura Arhiepiscopiei Timișoarei — pentru construcția noii Catedrale episcopale din Caransebeș.

Redăm mai jos scrisoarea de mulțumire a P.S.S. Dr. Laurențiu Streza, Episcopul Caransebeșului:

Domniei Sale,
Doamnei preotese ILEANA OLARIU,
Caransebeș

Cu sincere mulțumiri, Vă aducem la cunoștință că beneficiul de 10 milioane lei, realizat de Arhiepiscopia Timișoarei în urma tipăririi lucrării *Studii de apologetică*, a regretatului ***protodiacon profesor Cornel Olariu***, a fost virat Episcopiei Caransebeșului ca ajutor la ridicarea noii catedrale episcopale.

Rugăm pe Bunul Dumnezeu ca jertfa Dumneavoastră și a familiei să fie bine-primită, iar pomenirea vrednicului protodiacon Cornel Olariu să fie veșnică.

Cu arhierești binecuvântări,
✠ Laurențiu,
Episcopul Caransebeșului

DIN VIAŢA EPARHIEI

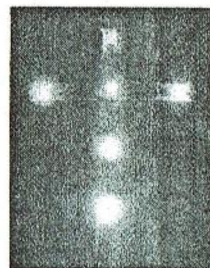
✦ Prin decizia chiriarhală nr. 2090 din **01.12.2001**, Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza, episcopul Caransebeşului, a făcut următoarele numiri în structura organizatorică a Eparhiei: în postul de vicar eparhial a fost investit P.C. Pr. drd. Constantin Bertea, iar în funcţia de consilier economic P.C. Pr. Vasile Spătaru.

✦ La ***Praznicul Naşterii Domnului***, Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza, episcopul Caransebeşului, a organizat o recepţie la Reşedinţa Episcopală, unde au fost invitate personalităţi ale vieţii publice din municipiul Caransebeş şi din judeţ. În alocuţiunea rostită, Prea Sfinţitul Laurenţiu a arătat însemnătatea şi bucuria praznicului Crăciunului şi a invitat pe cei prezenţi ca, împreună, să contribuie la realizarea măreţului ideal al Episcopiei Caransebeşului — construcţia noii catedrale episcopale.

✦ În data de **19 ianuarie 2002**, la sediul Episcopiei Caransebeşului au avut loc *şedinţele Consiliului şi Adunării Eparhiale*, prezidate de Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza, episcopul Caransebeşului. S-au discutat problemele Episcopiei Caransebeşului, realizările anului 2001 şi proiectele pentru anul 2002.

✦ În municipiul Caransebeş s-au înfiinţat două noi parohii: *parohia „Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena"* (biserica de lemn) şi *parohia „Sf. Gheorghe"* (pe lângă Catedrala episcopală din Caransebeş). Acestea vor deservi credincioşii din sectoarele încredinţate, în zona centrală a oraşului.

✦ Datorită deteriorării crucii-monument de pe *Muntele Mic* (la care sistemul de iluminare şi structura de rezistenţă sunt total compromise) s-a constituit un *Comitet de acţiune* pentru restaurarea acestui simbol al staţiunii alpine din apropierea Caransebeşului. Se are în vedere reabilitarea crucii şi a sistemului de iluminare, dezvelirea unor plăci comemorative şi elaborarea unui studiu de reabilitare-dezvoltare a sistemului de comunicaţie rutieră din zonă. Persoanele şi instituţiile care doresc să sprijine şi să participe la această acţiune sunt rugate să contacteze telefonic sau personal membrii *Comitetului de acţiune*, compus din: *Ing. Constantin Liuba*, director tehnic Sucursala Hidroelectrica S.A. Caransebeş (tel. 094.605503; 055-512810; 515124; 512107) — preşedinte; *Prof. Cornel Hamat* (tel. 056-159815) — secretar; *Publicist Nicolae Pârvu* (tel. 056-433440) — purtător de cuvânt; *Dr. Ioan Haţegan*, Preşedinte Societatea Culturală Banatul (tel. 092.224241). *IPSS Nicolae Corneanu*, Mitropolitul Banatului şi *PSS Laurenţiu Streza*, Episcopul Caransebeşului fac parte din *Comitetul de onoare* al acestei acţiuni.

ACTUALITATEA CREŞTINĂ

✦ La **4 decembrie 2001** s-a desfăşurat la Bucureşti *şedinţa de lucru a Consiliului Naţional Bisericesc al B.O.R.* (forul executiv central, care administrează întreaga activitate a B.O.R.), prezidată de Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul României. S-au discutat probleme de interes general în Biserica românească, cum ar fi: hotărârea Sf. Sinod privind proclamarea zilei Sfântului Apostol Andrei, ocrotitorul României (***30 noiembrie***), ca *sărbătoare naţională bisericească*; schimbarea amplasamentului noii catedrale patriarhale; evaluarea mesajului final al Congresului internaţional „Familia şi viaţa la începutul unui nou mileniu creştin".

✦ La **5 decembrie**, vicepreşedintele grupului parlamentar al UDMR din Camera Deputaţilor a depus la *Comisia pentru drepturile omului* proiectul de lege privind retrocedarea bunurilor care au aparţinut Bisericilor şi Cultelor. Proiectul a fost dezbătut de reprezentanţii tuturor Bisericilor şi Cultelor recunoscute de stat. Legea 10/2001 a caselor naţionalizate a exceptat de la retrocedare clădirile de utilitate publică. Acestea fac obiectul actualului proiect de lege, care prevede că Bisericile le va păstra destinaţia de utilitate publică. Noua lege ar urma să reglementeze raporturile dintre stat şi Culte.

✦ Biserica se bucură, în continuare, de cea mai mare încredere din partea populaţiei. Ultimele sondaje au dat publicităţii, la **15 dec.**, că 88 % din locuitorii României au foarte multă încredere în Biserică.

✦ Vineri, **17 dec. 2001**, o delegaţie română condusă de şeful statului, dl. Ion Iliescu, a fost primită la Vatican de către Papa Ioan Paul al II-lea; Papa a mulţumit pentru darul de Crăciun — bradul din Carpaţii Orientali — şi a amintit de vizita făcută în România în urmă cu doi ani. I s-a acordat papei titlul de *membru de onoare al Academiei Române*, titlu înmânat de preşedintele înaltei instituţii, profesorul Eugen Simion. Din delegaţia română au făcut parte: P.S. Vincenţiu Ploieşteanu, episcop-vicar patriarhal, acad. Răzvan Theodorescu, ministrul Culturii şi Cultelor, Laurenţiu Tănase, secretar de stat pentru Culte şi I.P.S. Ioan Robu, arhiepiscop şi mitropolit romano-catolic de Bucureşti.

✦ În zilele de **8–10 martie** proxim, Syndesmos–Belgia organizează un „Week-end al Tineretului ortodox", cu tema *„Rugăciunea, izvor al vieţii noastre spirituale"*. În cadrul temei, Arhimandritul Symeon, de la mânăstirea *Sf. Siluan* de la Sf. Mars de Locquenay (Franţa) va vorbi despre Rugăciune ca întâlnire cu Dumnezeu. Vor urma ateliere de lucru animate, între alţii, de Ieromonah Boris Chapchal (Haga), Arhim. Athenagoras Peckstadt (Brugge), Pr. Bart D'Huyvetter (Bruxelles), Hildo Bos (vicepreşedinte al Syndesmos şi preşedinte al filialei Syndesmos–Olanda), Lydia Obelensky (reprezentant regional pentru Europa occidentală), Christophe D'Aloisio, Sophia Kounti şi Christos Filiotis (Strasbourg).

DECEMBRIE 2001 – IANUARIE 2002

Sâmbătă, 1 decembrie *(Ziua Naţională a României)*
Participă la manifestările organizate la Reşiţa şi Caransebeş, cu prilejul Zilei Naţionale a României.

Duminică, 2 decembrie
Slujeşte Sfânta Liturghie în biserica parohiei Govândari II din Reşiţa

Joi, 6 decembrie *(Sf. Ierarh Nicolae)*
Oficiază Slujba Sf. Ierarh Nicolae în Catedrala „Sf. Gheorghe" din Caransebeş. Hirotoneşte întru diacon pe domnul prof. Vicenţiu Românu, absolvent al Facultăţii de Teologie din Sibiu, profesor la Seminarul Teologic Caransebeş.

Vineri, 7 decembrie
La Primăria Caransebeş, participă la acordarea titlului de *Cetăţean de onoare al oraşului Caransebeş* unor distinşi oameni de ştiinţă: Acad. Sorin Comoroşan şi Acad. Nicolae Boşcaiu.

Sâmbătă, 8 decembrie
Prea Sfinţia Sa sfinţeşte capela amenajată la Şcoala Nr. 8 din Reşiţa.

Duminică, 9 decembrie
Slujeşte Sfânta Liturghie la catedrala episcopală din Caransebeş.

Luni, 10 decembrie
Prezidează şedinţa cu preoţii din Caransebeş. Se propune înfiinţarea a două noi parohii în oraşul Caransebeş.

Sâmbătă, 15 decembrie
Prezidează şedinţa cu profesorii de Religie din oraşul Caransebeş.

Duminică, 16 decembrie
Slujeşte Sfânta Liturghie la Catedrala Sfântul Gheorghe din Caransebeş.
Ora 17: Prea Sfinţia Sa participă la spectacolul de Crăciun organizat de elevii Claselor a XIII- a de la Seminarul Teologic din Caransebeş.

Miercuri, 19 decembrie
Prezidează şedinţa de Consiliu Profesoral de la Seminarul Teologic din Caransebeş.

Vineri, 21 decembrie
La placa memorială din centrul oraşului Caransebeş, Prea Sfinţia Sa oficiază slujbă de pomenire pentru eroii Revoluţiei din Decembrie 1989.

Duminică, 23 decembrie
Oficiază Sfânta Liturghie la Catedrala *Sfântul Gheorghe* din Caransebeş unde hirotoneşte întru ierodiacon pe monahul Mada Teofan Dumitru

Marţi, 25 decembrie *(Naşterea Domnului — Crăciunul)*
La Sfânta Sărbătoare a Naşterii Domnului, Prea Sfinţia Sa oficiază slujba de Crăciun la Catedrala episcopală din Caransebeş. Hirotoneşte întru ieromonah pe ierodiaconul Mada Teofan Dumitru.
Ora 16: Primeşte invitaţii la recepţia organizată de Episcopia Caransebeşului cu ocazia Crăciunului;

Miercuri, 26 decembrie *(Soborul Maicii Domnului)*
Oficiază Sfânta Liturghie în biserica parohiei Reşiţa-Govândari I.

Joi, 27 decembrie
(Sfântul Arhidiacon Ştefan)
Prea Sfinţia Sa oficiază Sfânta Liturghie la Mănăstirea Vasiova – Bocşa.

Duminică, 30 decembrie
Slujeşte Sfânta Liturghie la biserica de lemn din Caransebeş.

Marţi, 1 ianuarie
(Tăierea Împrejur a Domnului şi Sfântul Vasile)
Ora 0: La Catedrala episcopală din Caransebeş, participă la slujba acatistului Sfântului Vasile cel Mare şi la Te Deum-ul pentru intrarea în noul an.

Duminică, 6 ianuarie *(Botezul Domnului)*
Oficiază Sfânta Liturghie la Catedrala episcopală din Caransebeş, apoi, în fruntea unei impresionante procesiuni a credincioşilor din oraş, se deplasează pe malul râului Timiş unde oficiază Sfinţirea Apei Mari sau Aghiasma Mare.

Luni, 7 ianuarie *(Soborul Sfântului Ioan Botezătorul)*
Slujeşte Sfânta Liturghie în biserica cu hramul *Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul*, a parohiei Caransebeş III-V.

Duminică, 13 ianuarie
La începutul săptămânii de catehizare în Parohia Obreja, Protopopiatul Caransebeş, Prea Sfinţia Sa slujeşte aici Sfânta Liturghie şi rosteşte cuvânt de învăţătură. Hirotoneşte întru diacon pe absolventul de Teologie, Gabriel Tat.

Joi, 17 ianuarie
Participă la şedinţa Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Banatului, întrunit la Reşedinţa mitropolitană din Timişoara.

Sâmbătă, 19 ianuarie
Prea Sfinţia Sa prezidează lucrările Consilului Eparhial şi Adunării Eparhiale din Episcopia Caransebeşului.

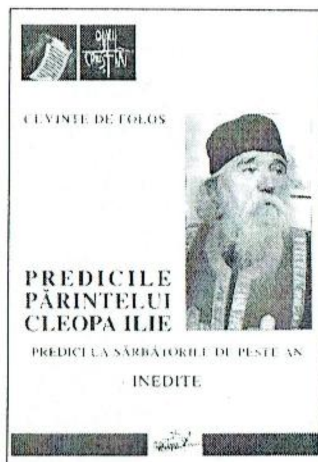
Duminică, 20 ianuarie
Slujeşte Sfânta Liturghie la capela Parohiei Caransebeş II – Balta Sărată, instalează şi hirotoneşte întru preot, pe seama acestei parohii, pe diaconul Gabriel Tat.

Duminică, 27 ianuarie
Prea Sfinţia Sa slujeşte Sfânta Liturghie la Catedrala episcopală din Caransebeş şi hirotoneşte întru diacon pe tânărul teolog Cheregi Ioan Vasile.

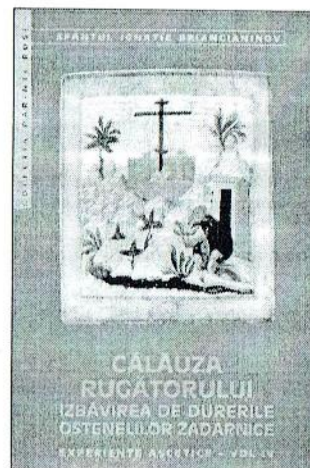
Miercuri, 30 ianuarie *(Sfinţii Trei Ierarhi)*
La prăznuirea Sfinţilor Trei Ierarhi — ocrotitorii şcolilor teologice —, Prea Sfinţia Sa slujeşte Sfânta Liturghie în biserica Seminarului Teologic din Caransebeş, rosteşte cuvânt de învăţătură tinerilor învăţăcei şi oferă distincţii ostenitorilor în ogorul învăţământului teologic: *P.C. Pr. Petru Pantiş*, directorul seminarului Teologic Caransebeş şi *P.C. Pr. Constantin Train*, director adjunct, primesc distincţia de *iconom stravrofor*; *P.C. Diac. Sebastian Ardelean*, profesor la Seminarul Teologic şi la Facultatea de Teologie-Istorie din Caransebeş, primeşte distincţia de *arhidiacon*, iar *P.C. Pr. Teodor-Dănuţ Coste*, profesor la Facultatea de Teologie-Istorie din Caransebeş, primeşte distincţia de *iconom*.

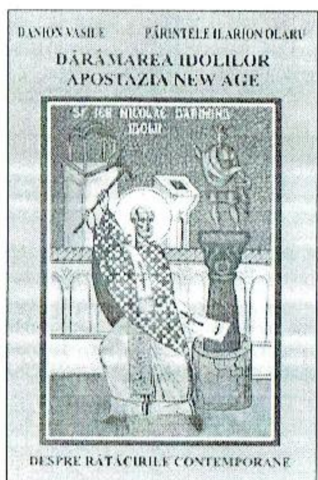
Joi, 31 ianuarie
Prea Sfinţia Sa, însoţit de D-na Braun Gerlinde — responsabil cu problemele de asistenţă socială în Episcpia Caransebeşului şi de doi cetăţeni germani, vizitează Aşezământul social-monahal din Băile Herculane.

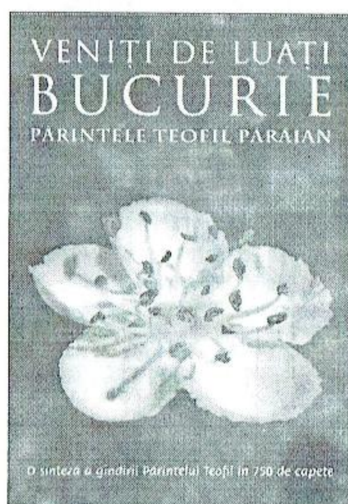
Librăria Diecezană — BUCURII EDITORIALE

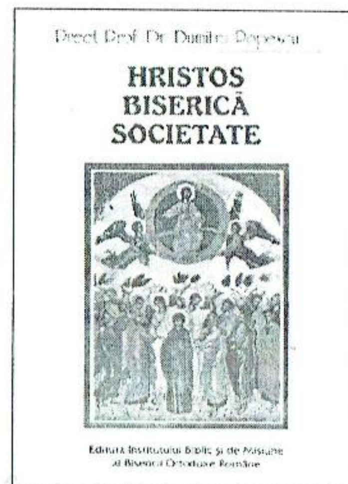

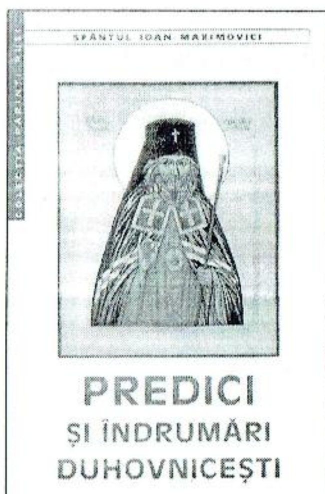

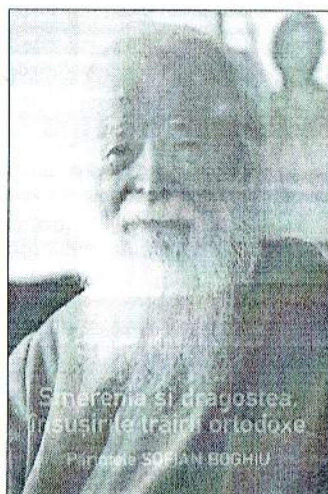

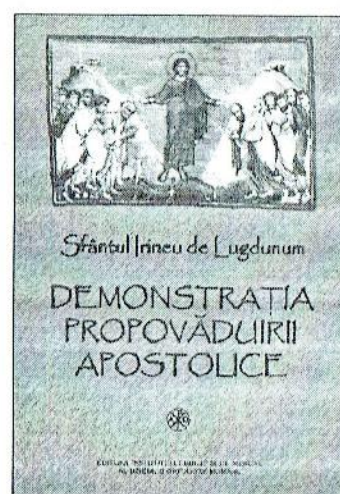

Ὁ Ἅγιος
Βασίλειος
ὁ μέγας
διὰ χειρὸς
Χρήστου Ν. Μόνδα
Ἀθῆναι